

יום אחד

אור וחושך, אור שכבר היה. תפקיד החושך, האור המאגד הגדול. האחדות היסודית.

רבי נתן - כלל הבריאה/הבריאה בכח

ליקוטי הלכות יו"ד - הלכות הכשר כלים הלכה ד

לח) וזהו בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. זה בחינת בריאה בכח נגד גמר הבריאה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ומובא בפרוש רש"י, שביום ראשון נברא הכל, אך כל אחד ואחד נקבע ביום שנגזר עליו וכו'. נמצא, שגמר יציאת מלך אל הפעל של כל תולדות שמים וארץ היה לכל דבר ביאורו. וביום הראשון שברא הכל הוא בבחינת כח נגדו וכנ"ל. **וקדם שיוצא מלך אל הפעל יש מניעות רבות וכנ"ל.** וזה בחינת והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום, שהם בחינת כלל כל המניעות שבעולם שאינם מניחים להוציא האמת מלך אל הפעל שהם בבחינת תהו ובהו וחשך וכו'. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה; שתהו ובהו וכו' מרמזין על הארבע מלכיות שהם כנגד ישראל ותופסין את ישראל בגלות שמהם כל המניעות ועקר הוא הנלוות האחרון הנה שהוא בחינת תהום, שמתפשטין המניעות מן האמת עד התהום, בבחינת תהום אל תהום קורא. ופרש רש"י, צרה קוראת אל חברתה. ועקר הצרות הם המניעות מלהתקרב אל ה' יתברך ולתורתו. "ורוח אלקים", דא רוחו של משיח, "מרחפת על פני המים", זה עקר התקוין והתקונה, כי משם מוציאים מלך אל הפעל על - ידי גדל החשק והרצון וכנ"ל, שזהו בחינת טבילה במקנה וכנ"ל. וזהו "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", דא ימיא ושמאלא, כמו שנאמר באהר הקדוש. הינו שנוכר בין ימין לשמאל, שזהו עקר בחינת מוציא מלך אל הפעל, כמו שמבאר שם, עין שם. וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, ופרש רש"י, ראה שאין העולם כדאי להשתמש באור של שבעת ימי בראשית ונגזו לצדיקים לעתיד לבוא. וזהו ויבדל אלקים בין האור ובין החשך - חשך הם בחינת מניעות כנ"ל, שהבדיל האור מן החשך ונגזו, שאין מי שיזכה אליו כי אם כל אחד כפי מה שמשבר המניעות שהם בחינת החשך, כמו כן זוכה לזכר ממונו עד שיזכה אליו כראוי לעתיד לבוא, כי הצדיקים והכשרים הנלוים אליהם זוכים גם עתה לזכר מהאור הנה כל אחד כפי מדרגתו. וכמוכר באהר הקדוש ומובא במקום אחר, כי כל אחד כפי שמשבר המניעות, כן זוכה לזכר מהאור הנה ועל - ידי זה יזכה אליו לעתיד לבוא וכנ"ל:

לט) וזהו שספר את הימים, כמו שנאמר "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". וכן יום שני ושלישי וכו', כי העקר לעשות פתח וצנור להמשיך האור והחיות מיו"ד דלעלא ליו"ד דלתתא וכו', שזהו בחינת טובים השנים מהאחד, כי כשהאור אחד כמו שהיה קדם הבריאה אין זה שלמות, כי עקר פונתו הוא שיוצא האור מלמעלה למטה ויתרבה ויחיה ויקים את כל הברואים והעקר את האדם הישראלי, שהוא תכלית הכל, כי עקר השלמות שתצא הבריאה מלך אל הפעל, שאז שיך מספר, כי כל זמן שהיה הכל בכח אין שיך מספר, רק עקר התקוין, שאחר שיוצא מלך אל הפעל ונעשה בחינת מספר, שגם אחר כך לא היה המספר נפרד, חס ושלים, מהאחד, רק שיחזרו הפעל אל הכח, ואף - על - פי - כן לא יתבטל שם לגמרי, שלא יחזר העולם לתהו ובהו, חס ושלים, רק יחזר ויעלה למעלה בכל פעם וימשך החיות למטה בבחינת והחיות רצוא ושוב, שהעקר על - ידי האמונה שינדע אחר הבריאה שכל הבריאה מאתו יתברך בבחינת ונדע כל פעול וכו' כנ"ל. ועל - כן ספר כל הימים, כי זה עקר בחינת מוציא מלך אל הפעל שהוא בחינת מספר כנ"ל ועל - כן כתיב, "ויהי ערב ויהי וכו' יום אחד", ולא כתיב יום ראשון, שהקדוש - ברוך - הוא יחיד בעולמו וכו', וכמו שפרשו רבותינו זכרונם לברכה, הינו כנ"ל, **שעקר התקוין לחזר כל המספר לאחד לידע שאחר המספר שהוא אחר הבריאה, אחר שיוצא מלך אל הפעל, עדן הכל אחד, כי ה' אחד ברא הכל ומחיה הכל וכנ"ל.** וזהו בחינת כוננת הספירה קדם השבועות, שעקר התקוין על - ידי שסופרין הימים לעמר. שהיו מניפין אותו לה' יתברך, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שהיה מניפו למעלה ולמטה ולא רבע רוחות למי שהכל שלו, כי העמר ממתיק הדינים ומבטל המניעות עד שחוזרין לתחלת השרש שהוא בחינת רוחו של משיח ומוציאין משם מלך אל הפעל, ועל - כן אחר כך סופרין כל הימים לעמר שהם שבעה שבועות כנגד שבעת ימי בראשית לחזר ולקשר כל המספר שהם שבעת ימי בראשית, שזה עקר בחינת מוציא מלך אל הפעל לקשר הכל לשרשו, כי עתה צריכין להכין עצמנו לקבלת התורה, שעל - ידי זה חוזר ויוצא תקוין כל הבריאה מלך אל הפעל בשלמות התקוין, בבחינת והחיות רצוא ושוב שיהיה אחר הבריאה כמו קדם הבריאה. ואף - על - פי - כן יתקיים הבריאה, שכל זה נעשה בכח הצדיקי אמת שממשיכין לנו הארת התורה בכל דור בדרכים נפלאים וכנ"ל:

באר מים חיים פרשת בראשית - פרק א

ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. לכאורה זה סותר למה שלפניו שאמר ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה וכאן עשה מחושך אור לקרות הערב יום. והנראה בביאורו בהקדם לפרש מאמר חז"ל בענין זה (בראשית רבה ב', ה') רבי אבהו אמר מתחילת ברייתו של עולם צפה הקב"ה במעשיהן של צדיקים ובמעשיהן של רשעים וכו', והארץ היתה תוהו ובוהו אלו מעשיהן של רשעים, ויאמר אלהים יהי אור אלו מעשיהן של צדיקים אבל איני יודע באיזה מהם חפץ אם במעשה אלו ואם במעשה אלו, כיון דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב הוי במעשיהן של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהן של רשעים. והוא תמוה בעין כל רואה וכי סלקא דעתך שהקב"ה יחפוץ במעשה רשע שאמר ואינו חפץ במעשיהם של רשעים וכי לזה צריך לברוא עולם שח"ו ימרו נגדו ויעברו על רצונו אתמהא:

וכבר ביארנו מאמר הזה בחיבורנו סידורו של שבת (שורש הששי ענף א' ובחלק ב' דרך ג' פרשה א') וגם פה נבארנו על פי מה שאמרו חז"ל (אבות ה', א') בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות ולהפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות. והנה אומרם ליתן שכר טוב לצדיקים ודאי נכון ונכון כי חפץ חסד הוא ועיקר בריאת עולמו היה בכדי להיטיב לבריותיו ובראו בכיוון בעשרה מאמרות לכפול שכון בעשרת מונים. אמנם להפרע מן הרשעים לכאורה לא נאה לומר כזאת על בעל חסד האמת לברוא העולם עבור זה בעשרה מאמרות כדי שיכה את הרשעים עשר פעמים. גם צריך להבין מאמר הכתוב (ישעיה מ"ה, ז') יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע אני ה' עושה כל אלה. לכאורה מהפלא שהקב"ה יתפאר עצמו בבריאת החושך והרע וידוע מאמר חז"ל (בראשית רבה ג', ו') אמר ר' אלעזר לעולם אין הקב"ה מיחד שמו על הרעה אלא על הטובה ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה. קרא אלהים לילה אין כתיב כאן, אלא קרא לילה וכו' עד כאן. וכאן אמר בפירוש אני ה' עושה כל אלה:

ונאמר בזה בארבעה פנים לבאר איך שבריאת החושך והרע היה על דרך הטוב האמיתי והחסד האמת מבורא עולם ברוך הוא.

האחד הוא, כי כל בריאת החושך והרע היה כמו שאדם מפחיד את בנו עם השבט שבידו כדי שהבן יעשה רצונו ואם הבן עושה רצונו אין מכת השבט בא עליו, וכל זה שהאב נוטל השבט ומראה לו לייראו בזה אין כוונתו בשום אופן כדי שיכנו בשבט אך כוונתו להפך כדי שלא יצטרך להכותו, כי אם שיראה הבן זאת בידו ויעשה רצון אביו ויירא לעבור על רצונו ולא יצטרך להניח עליו שבט הרשע. ונמצא תחילת עשיית השבט ומה שמראה לבנו הכל הוא חסד גמור בלי שום תערובת דין כי כל זה עושה כדי שלא לענוש את בנו. כן ממש רצון בוראינו ברוך הוא וברוך שמו במה שברא מדת הדין והרע בעולם כדי שייראו ממנו. וכן יעשו שלא יצטרך להגיע אליהם ממדה הזו כלל. ועל זה אמר הכתוב (קהלת ג', י"ד) והאלהים עשה שייראו מלפניו כלומר שלזה עשה וברא את אלהים מדת הדין והחושך בעולם רק כדי שייראו מלפניו, פירוש שייראו מלפני הדין קודם שיבוא עליהם ולעשות רצונו על ידי זה ולעבדו ביראה ופחד בכדי לקבל כל הטוב מאתו, כי חפץ חסד הוא שחפצו רק בחסד ולא בדין כלל ולא ברא בעולם את מדת הדין כדי לענוש עמו, חלילה לומר כן רק שעל ידי זה יחול כל טוב וברכה על ראש ישראל:

והשני, הוא על פי המבואר בזה"ק (ויקרא מ"ז ע"ב) וזה לשונו, תא חזי רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דאתער מאתר אחרא, ואלמלא האי נהירו לא אתחזיא תועלתא דחכמתא, ובגין שטותא אתנהיר יתיר וכו' וכך לתת אלמלא הוי שטותא שכיח בעלמא לא הוי חכמתא שכיח בעלמא והיינו דרב המנונא סבא כד הוי ילפין מיניה חבריא רזא דחכמתא הוה מסדר קמיהו פרקי מילי דשטותא בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגינה משום דהווא תקונא דחכמתא ויקרא דחכמתא וכו' כיתרון האור מן החושך תועלתא דנהורא לא אתיא אלא מן חשוכא. ולעולם תקונא דחורא מאי הוא אוכמא אלמלא אוכמא לא אשתמודע חורא ובגין אוכמא אסתלק חורא ואתייק. אמר ר' יצחק משל למתוק במר דלא ידע איניש טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא מאן עביד להאי מתיקא הוי אומר האי מרירא וכו' עד כאן:

ועל זה אמר בספר יצירה (פרק ו') טוב מבחין את הרע ורע מבחין את הטוב. ומבחין הוא מלשון חוזק כמו (ישעיה ל"ב, י"ד) עופל ובוהן, כן הרע מחזק את הטוב כי אם לא היה רע בעולם מאין היה ניכר

הטבת הטוב, ואם לא היה בעולם חושך כלל מאין היה ניכר טובת האורה בעולם, ולא ניכר יתרון אור כי אם מן החושך כי לא ידע איניש טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא מאן עביד להאי מתיקא הוי אומר האי מרירא. ועבור זה הבדיל אלהים בין האור ובין החושך, וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה. ולכאורה מה היה המקרא חסר כשאמר הקב"ה ויהי אור וכן נעשה ויהי אור, שיהיה האור הזה תמיד בעולם להאיר על הארץ ויושבי בה ולמה השאיר עוד חושך בעולם. אך תועלתא דנהורא לא אתיא אלא מגו חשוכא וכשלא יהיה חושך כלל לא יוכר טובת האור בשום פנים, וכאמור. ונמצא אשר רק לכוון זה ברא הקב"ה את הרע והחושך בעולם בכדי שיהיה ברישא, חשוכא והדר נהורא, בכדי שיוכר טובת האור והטוב:

והשלישי, הוא על פי מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה ט', ח') על פסוק והנה טוב מאוד טוב זה מדת **הטוב מאוד זה מדת היסורין**. ולהבין איך מדת היסורין הוא טוב מאוד, נאמר, כי ידוע אשר עיקר בריאת העולם היה בכדי להיטיב לברייתו, ואף שגם קודם הבריאה היו הנשמות חצובות תחת כסא כבודו והיו ניזונין מזיו השכינה ונמצא אשר גם שם היה מיטיב עמם במאוד מאוד, אך שאין זו הטבה שלימה כי מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכלי באפוהי ונקרא נהמא דכסופא (ירושלמי ערלה פרק א' הלכה ג'). ועל כן ברא העולם כדי שיעבוד אדם בעבודה בשלימות הראוי שינתן לו שכר טוב רב מופלג מרב טוב הצפון בעד עבודתו ואז יהיה הטובה שלימה שלא בדרך נהמא דכסופא כידוע מדברי האר"י ז"ל:

ואולם עוד יש בחינת הטבה גדולה מזו. והוא כי בחינה זו כאשר האדם יהיה צדיק גמור מנעוריו ולא יחטא כלל ויעשה הטוב, הנה תחזור נשמתו בשלום מטוהרה בזיכוך בביאה כיצאה למקום אשר לוקחה משם, ושם תיזון מזיו שכינתו כבראשונה או יותר, רק שלא תהיה נהמא דכסופא, כי זה הוא חלף עבודתה ינתן לה שכרה משלם:

אכן לפעמים תתעלה נשמתו ביתר שאת ועז במעלה מעלה גבוה מכאשר היתה קודם ביאתה לעולם על דרך מה שאמרו חז"ל (סנהדרין צ"ט). במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. והטעם כי הנה בעת אשר יחטא האדם הנה הוא נופל ממדרגתו כפי ערך חטאו, ולפעמים נכנס תחת רשות הקליפות והסטרא אחרא כמאמר חז"ל (עבודה זרה ה'). כל העובר עבירה אחת מלפפתו ומוליכתו ליום הדין ר' אליעזר אומר קשורה בו ככלב וכי' עד כאן. וכשזוכה אחר כך לשוב בתשובה לפני בוראו הנה הוא עולה מרשותם בכח גדול ונעשה כדוגמת הצפור הנמלט מפח יוקשו, אז בעת המלטו מפחו, יפרח בכח גדול לעלות למעלה ועוף יעופף עד לב השמים מרוב שמחתו והתאמצו על שנמלט ממצודתו:

וכן האדם כאשר נותן דעתו ולבו אשר ניתן תחת רשות הרע והסטרא אחרא נתמלא פניו בושה וכלימה מול מלך מלכי המלכים הקב"ה ולא יערב לבו לקחת אוכל לפיהו, וגופו ימלא חלחלה ורתת ורעדה גדולה. כי שתים עשה, שעזב מלך עולם, וביקש לו הבלי טינופת שלא ראוי לאדם לישא זאת, והיה כי יחרד לבבו על זאת בשלימות אז תיכף תבער בו האש לחזור ולשוב תחת רשות בוראו לחסות בצל כנפי השכינה, ואז מרוב גודל בשתו הנה הוא בורח עד לב השמים ותיכף מוסר נפשו לה' בשלימות האהבה ויראה ומקשר ומדבק עצמו במלך הכבוד בקשר אמיץ וחזק בל תמוט עולם ועד:

ולכן אמרו חז"ל (יומא פ"ו). גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד. כי עבור רב גודל רצונו לברוח מרשות הסטרא אחרא עוקר לבו וכל תאוותו בכח גדול וביד חזקה ומוסר כולם לאהבת אל אמת, ופורח באהבת לבו באהבה עזה ונפלאה עד אין שיעור וערך כפי יכלתו בכל כוחו ותיכף מקבל יסורים וסיגופי גופו ותעניתים, או התמדת הלימוד למאוד, ודביקות אלהות בתפילה ומעשים טובים. ובכח שלימות אמיתיות לבבו אשר חשקה נפשו להתקשר לצור ישראל היא עולה ומגעת עד כסא כבודו יתברך שמו. כי שלום שלום לרחוק ולקרוב (ישעיה נ"ז, י"ט) לרחוק ברישא והדר לקרוב כמאמר חז"ל (ברכות ל"ד ע"ב). כי לא די שמוציא את נפשו מתוך רשות הקליפות גם הנה מוציא בלעם מפייהם ניצוצות קדושות אחרים אשר היו מוטבעים בקליפות ההם אשר הוא היה נשקע בס ובעת צאתו מרשותם עולה עמו גם רכב גם פרשים מחנה כבד מאוד מניצוצות קדושות אשר היו בהם כי מצא מין את מינו ונייעור ומתדבקים ומתלויים עמו כל הניצוצי קודש לעלות עמו אל חיק אביהם:

וידוע שהתקרבות הרחוקים שנתרחקו מאור פניו יתברך חשוב ונעלה מאוד בעיניו. ולכן נקרא הבעל תשובה אהוב ונחמד קרוב וידיד, ועושה מצוות ומקבלין אותן בנחת ושמחה ולא עוד אלא שמתאווין להם כמו שאיתא ברמב"ם (פרק ז' מהלכות תשובה הלכה ו'), ובמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד והכל לפי שפורח בכח גדול באש להבה לאל עליון קונה שמים וארץ ומגיע עד כסא כבודו. ועל ידו עולים כמה וכמה מהניצוצות הקדושים אשר היו בתוך הקליפות שהיה

נשקע בהם קודם, והקב"ה נותן לו שלום בראש והדר לקרוב. וזהו בחינת אהור וקדם צרתני שעל ידי בחינת אהור שנתרחק מפניו יתברך עולה ומגיע עד ימי קדם שהוא למעלה למעלה:

הרי לפניך בחינה שלישית בהטבת הרע בעולם שעל ידו תתעלה הנשמה ביתר שאת ועוז ממה שהיתה מקודם ירידתה בעולם הזה, עבור מה שפורח בכח גדול למעלה, כאמור. וגם עבור יסורים שקיבל עליו על חטאיו:

ובזה נבוא בביאור המאמר הנזכר למעלה מתחילת ברייתו של עולם צפה הקב"ה במעשה צדיקים וכו', כי אמרו חז"ל (ילקוט תהלים ק"ד) אמר ר' חנינא לא היה העולם ראוי להשתמש בארזים ולמה נבראו בשביל בית המקדש הדא הוא דכתיב (תהלים ק"ד, ט"ז) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון וכו' עד כאן. וכן כל דבר טוב הבא לעולם עיקרו בא בשביל הטוב שבעולם שראוי לו וממילא משתמש בו כל העולם, וכן להיפך כשרעה ח"ו בא לעולם עיקרו בא לעושי רע ולפעמים יגיע על ידם לצדיקים כמעשה הרשעים כי פגיעתו רעה וצריכין להשמר מפניו שלא להתראות חוצה כידוע מדברי הזוה"ק. ולזה אמרו מתחילת ברייתו וכו' כלומר אנו רואין מכתובים האלו שבדאי צפה הקב"ה בראש הבריאה מעשיהן של אלו ואלו, כי והארץ היתה תוהו ובהו אלו מעשיהן של רשעים כלומר על מה היתה בריאת החושך והרע בעולם, הכי חפץ ה' חלילה להחשיך עיני הבריות או להרע להם הלא חפץ חסד הוא והוא בעל החסד האמיתי, ובדאי אלו מעשיהן של רשעים מפני שצפה שיהיה מעשה רשע בעולם על ידי מה שניתן הבחירה בידי אדם לזה היתה בריאת החושך והרע והכל בחסדי האל הטוב הגמור כאשר ביארנו בארבעה פנים שונים האמורים למעלה, ויאמר אלהים יהי אור אלו מעשיהן של צדיקים כלומר לא ברא האור רק מפני שצפה במעשה הצדיקים וחפץ להאיר להם מטובו וממילא נר לאחד נר למאה ומשתמשין בו כל העולם:

ועל זה אמר הכתוב (משלי י', כ"ה) וצדיק יסוד עולם. כי כל טובות העמדת קיום העולם מה שתכון תבל בל תמוט ומה שמאיר לארץ ולדורים עליה וכל טובותיה הנעשים בכללות העולם בכל יום כאמור ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית הכל בשביל הצדיקים אשר בקרבה וממילא נהנין מזה כל העולם. וזה זרח בחושך אור לישרים (תהלים קי"ד, ד') כלומר מה שבחושך זרח האורה הכל בשביל הישרים שיהיו בעולם. וזה אור זרוע לצדיק (תהלים צ"ז, י"א), שהאור נזרע רק לצדיקים, ועל ידיהן נהנין כל העולם, ואך האור הגדול שנברא ביום ראשון לפי שהיה אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו לא היה העולם ראוי להשתמש בו אפילו על ידי אגב הצדיקים עבור שהיה אורו רב ולכן גנזה לצדיקים לעתיד לבוא, שלא יהיה אז בעולם כי אם הצדיקים ולהם ראוי להשתמש בו:

ואמר אחר כך אבל איני יודע באיזה מהם חפץ. כיון שגם הרע המגיע לעושי רשעה טובה גדולה להם כמו הטוב לצדיקים וגם קילוסו עולה ממעשיהם של רשעים כמו מן הצדיקים היה אפשר לומר שגם באלה חפץ ה' וגם זה נכלל בכלל להיטיב לבריותיו מה שייטיב להם על ידי הרע. כיון דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב הוי אומר במעשיהן של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהן של רשעים. כי חלילה לאל מרשע (איוב ל"ד, י') פירוש חלילה לומר שיחפץ ברשע העם כדי שיעשה להם טובה על ידי הרע לא בזה חפץ ה' כי לא מעוקצך ולא מדובשך, ועיקר חפץ ה' בבריאת החושך והרע לא היה אלא שעל ידו יוכר טובת האור והטוב שיגיע לצדיקים בבחינת יתרון האור מן החושך שתועלתא דנהורא לא אתיא אלא מגו חשוכא והרע מבחין את הטוב כאשר מפורש יפה בדברי הזוה"ק המובא למעלה:

ועל כן התפאר הקב"ה עצמו בבחינת החושך והרע ואמר (ישעיה מ"ה, ז') יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע אני ה' עושה כל אלה. כי אם לא היה החושך לא היה אדם יודע כלל שהאורה הוא טובה לעולם כי לא ידע איניש טעם דמתיקא עד דטעים מרירא כנאמר, ואך זה אינו רק כשמזכיר החושך עם האור אז מיחד שמו על שניהם יחד כי בשניהם יחד הוא הטובה האמיתי ולא כן כשמזכיר החושך לבד אינו מיחד שמו עליו כי בעצמו הוא בחינת הרע רק שהוא מבחין את הטוב, ולא נאה לבעל חסד האמת ליחד שמו על הרעה והבן. ועל כן אמר הכתוב,

ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. פירוש אף שהבדיל אלהים בין האור והחושך וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה מכל מקום **משניהם נעשה יום אחד שלם** והיום בלא הלילה אף שהוא כולו אור אין שלימות בו להיותו חסר הלילה, ואין תמותו ושלימותו. כי אם בהיותו עם הלילה, כי לעולם תקונא דחורא מאי הוא אוכמא אלמלא אוכמא לא אשתמודע חורא ובגין אוכמא אסתלק חורא ואתייקר כמו שאיתא בזוה"ק (ויקרא מ"ז ע"ב) המובא למעלה. והן אמת אשר קרא אלהים לאור יום אבל לא יום אחד כלומר יום שלם ולא נקרא היום שלם כי אם בהיותו עם הלילה וגם הלילה גופה קנתה שמה להקרא יום כשהוא עם האור יום, כי שניהם יחד הוא היום והטוב האמיתי כדבר האמור, וגם כיון שהחושך לרשעים עיקרו נבנה על צד החסד האמיתי והוא טובה גמורה להם כמו הטובה לצדיקים וגם

קילוסו של הקב"ה עולה ממנו כמו ממעשה הצדיקים, נתפס גם עליו שם היום להקרא יום אחד עם האור כיון שעיקרו הוא אורה במקום שהוא :

אך המלך הטוב והמיטיב אינו חפץ ברעתו ולא בטובתו כי חפץ חסד הוא חסד הגמור בלי שום תערובות דבר אחר, טוב לשמים וטוב לבריות בלי שום יסורי עולם הזה והעולם הבא, רק לפעמים בצדיקים גמורים את אשר יאהב ה' יוכיח בכדי להעלות נשמתן למעלה למעלה. כי ה' צדיק יבחן והוא בוחן כליות ולב וכאשר יודע אל עליון ברוך הוא אשר הצדיק הזה מקבלן באהבה גמורה באמת לאמיתו לצד שידוע בבירור שהוא טובה גדולה ועצומה ממלך עולמים ברוך הוא וברוך שמו לזכותו להיטיבו באחריתו. וכל יסורי עולם הזה כאין ואפס אצלו נגד רצון בוראו מלך מלכי המלכים הקב"ה אשר שולח אליו יסורין האלו וכל לבו ועצמיותו מלא שמחה ונחת ברוב עוז וחדוה, במה שרואה בזה אהבת הקב"ה אליו אשר מוכיחו בלא שום עוון רק להעלותו בעשר מעלות גבוה מעל גבוה והוא מהלל ומשבח ומפאר למלך הכבוד אשר נותן השגחתו ודעתו עליו באהבה רבה, הנה אצלו הוא טובה ואורה ממש ולילה כיום יאיר נגדו כחשיכה כאורה. ובזה וה' חפץ דכאו החלי שחפץ ה' בזה לפי שהוא לו אורה ממש באהבה ושמחה ונחת רוח :

אבל כל ענין יסורים שבאים על עוון קטן או גדול אף שהוא טובה גדולה על צד החסד והאמת לא חפץ ה' בזה, משל אומרים לצרעה לא מעוקצך ולא מדובשך. וגם כשבאין על עוון לא יצוייר שיהיה אצל האדם באהבה ושמחה גמורה כי אומר בלבו אני בעצמי שגרמתי לי כך והלואי לא חטאתי ולא קבלתי אלו היסורים, ומיד כשאינם אצלו כמו האורה ממש לא נקרא חסד שלם מכל צד וה' חפץ חסד הוא :

ועל כן אמרו חז"ל (ברכות ה' ע"ב) ר' חייא בר אבא חלש על לגבי ר' יוחנן אמר לו חביבין עליך יסורין אמר לו לא הן ולא שכרן אמר לו הן לי ידך יהיב ליה ודיה ואוקמיה עד כאן. כי שאל לו אם חביבין עליו היסורים להיותם אצלו בחיבה ובאהבה כמו האור ממש. ואמר לו לא הן ולא שכרן כי היה בהן ביטול תורה כמו שאיתא במהרש"א שם. וכל כך גבר בלבו אהבת וחמדת התורה שלא היה רוצה בשכר עולם הבא שהוא העלאת נשמתו למעלה ליהנות מזיו השכינה על ידי היסורים האלו, כי חשקה נפשו בה' להגות בתורתו יומם ולילה רק לשם ה' באמת לעשות נחת רוח לפניו והיה מפקיר שכר ותענוג עולם הבא עבור זה כי צמאה נפשו לה' לעשות לו נחת רוח בכל עוז ותעצומות :

ולכן אמר לו הן לי ידך, יהיב ליה ודיה ואוקמיה. כי ידוע אשר חיבור שתי ידיים אחת אל אחת מורה חיבור עשר ספירות בלימה הנזכרים בספר יצירה להתיחדן ולהתאחדן בקשר אמיץ וחזק זה בזה ונגבהים ונקשרים אל מאצילים בוראם יוצרם אף עשאים, והיו לאחדים ממש כאשר הארכנו בזה בספרנו סידורו של שבת (שורש השני ענף ב') ושם הוא חסדים פשוטים שלימים מכל צד, ומיד כשהמשיך אליו חסדים האלו תיכף נתרפא מאחר שלא היה רצונו בהם באהבה מחמת ביטול תורה ומיד כשאינם בלב האדם כמו האור והטובה ממש, אינם נקראים חסד השלם מכל צד וכשהמשיך אליו חסדים השלימים נתרפא, כי ה' חפץ חסד הוא הכל כמדובר :

ובדברינו זה יאמר הכתוב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. כי אחר שנברא האור שהוא מעשה הצדיקים ואצלם הערב והבוקר שניהם שוין בשיווי האמת והחושך אור בעיניהם והערב והבוקר יום אחד ממש והכל להודיע כי הוא אחד ואין יחיד כיחודו, ואין בחושך כי אם אורו של הקב"ה המחיה אותו ומשניהם ניכר אחדותו של הקב"ה כאשר הארכנו בזה באופן הוא"ו מפירושי פסוקי בראשית :

אורות הקודש / חלק ג - מוסר הקודש / עמוד רכב / הנצחי בדרך הקדש העליון - כ

יש תביעה פנימית בלבו של אדם, שכל גילויי חייו צריכים שיהיה להם אופי נצחי, באופן שלא ייראו כלל מפני כל תמורה, ומכל כליון ואיבוד, והוא צועד בזה למעלה מעצמות הזמן. אמנם אי אפשר שתתגשם תביעה זו, כי אם בדרך הקודש העליון של השקיעה המוחלטת בהאור האלהי, הנותן בכח רזי עולם שלו, תפקיד עולמי לכל תנועה רוחנית וגשמית, ומורה דרך לכל דבר קטן שבקטנים, איך להתעלות למרומי הגודל. אמנם יחד עם זה אי אפשר לאדם לשכח, שהוא קשור בעולם מוגבל, שבו יש הפרש בין גודל לקוטן, בין אור לחושך, בין חול לקודש, בין טמא לטהור. וצריך תמיד לשאוף לגדלות, לאור, לקדושה ולטהרה, ולהפך בכח אין גבולי, הגנוז באופיו הנצחי פנימה, את הקטנות והחשכות, החול והטמא, לגדלות ואורה, לקודש וטהור. ומתוך ההשקפה, שהכל יש בכחו להפך לטוב עליון, נעשה האדם מיושב בדעתו, מקובל על הבריות, שמח בעולמו, ומקודש בקדושה עליונה, ומתהלך בארצות החיים, בכל המובנים, לפני ד' תמיד.

יום שני

הבדלה, שניות, מחלוקת, פירוד, התגוננות- לאורך (מעלה ולמטה) ולרוחב (ימין ושמאל, גוונים).

מילון הראי"ה

רקיע - כללות כל החוג והמקום שכל הצבא הגדול (שהמה הברואים כולם) מתקומם בו [מ"ש שנב (ה) קעז].

הרקיע המבדיל בין מים למים - כח ההכרה בעין השכל הפנימי המבדיל בין החכמה האנושית להחכמה האלקית [עפ"י מא"ה ב רסח].

מים עליונים ומים התחתונים - באור ענין המחלוקת של "ויהי מבדיל בין מים למים"¹ - כלל המציאות היא מורכבת מכח^ו וחומר^ו. והנה תחת סוג המציאות נכנסים יחד שניהם, הכח והחומר, אח"כ נתחלקו כל אחד בפני עצמו, וקנה מציאות הכח לעצמו והתבודד במציאותו לפעול ולא להתפעל בטבעו, והחומר לעצמו קנה טבעו להתפעל ולא לפעול. והנה ברא^ו השי"ת^ו כח ההבדלה, היינו כח מיוחד שבסגולתו להפריד כללות המציאות שהיו מעורבים הכח והחומר, שיהי עומד זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. והנה הפרדה זו מיעטה את כל אחד מהם משלמותו, את הכח מיעטה שהיתה כלולה בו תחילה גם שלמות החומר ועכשיו אבדה, והחומר ודאי כשהי מתחילה תחת סוג המציאות הכללית היתה בו מציאות הכח החשוב, ועכשיו ניטלה הימנו. אלא ששכלול המציאות דורש כך, שמתחילה יתעצם כל אחד בסגולתו^ו וישתלם, ואח"כ יתרכבו יחד לפעול זה על זה וזה ע"י זה כראוי, כי תכלית שכלול העולם היא שיהיו הכוחות פועלים והחומרים מקבלים את פעולתם ומתפעלים מהם. וכיון שמיעט את שלמות של כל אחד מהם לשעתו, על כן לא נאמר ביום השני "כי טוב", מצד שעכ"פ ההפרדה וההתייחדות של כל אחד בפני עצמו הוא מנגד לשכלול הכללי. אלא שמ"מ הוא דבר נחוץ שכל אחד ישתלם בפני עצמו מצד הכח הפרטי שלו, ואח"כ יתכלל להיות חלק אחד מהכלל כולו. ומ"מ כיון שהוטבע בעולם כח ההפרדה הוא פועל בעולם ג"כ נגד התכלית, ומכש"כ שפועל בבעלי בחירה^ו [עפ"י מ"ש קטז'קז (מא"ה ב יא)].

מים עליונים² - המים העליונים - מי בראשית^ו, יסוד כל הישות ההולכת ובאה בהמון גוניה^ו, ההולכים ומפכים בעושר אין חקר [פנק' א תג].

החכמה המושפעת ממנו יתעלה, החכמה האלקית [מא"ה ב רסזח].
עלמא דאתי, סוד הבינה^ו [מ"ר 441].

מים עליונים - הזרם הגדול, כל הררי האור^ו והאש הרוחניים^ו שלמעלה מן ההכרה, הסובבים אותנו, המזדעזעים תמיד, וגורמים זעזועים נשמתיים^ו גדולים בקרבנו [א"ק א קפז].
השכלול הפנימי^ו של קודשהעליון^ו, החפץ הבהיר בעליוניות מגמתו^ו, שכולו אומר כבוד אל^ו. השכלול הפנימי של גדולת הדעת, קדושת הרצון, עליו החיים, הנצח וההוד, הקדושה והתפארת המלכותית שבכל נשמה [עפ"י שם ג קפא].

מים תחתונים - הזרם הגדול, אותם התהומות העמוקים שלמטה מן ההכרה, השואנים, הומים ושוטפים, ומשבריהם וגליהם פוגעים בנו, ואנו מתרעדים ומשתטפים עמם [עפ"י א"ק א קפז].
המחשבות וההרגשות כולן, המתפשטות בכל הנפשות באימוץ רצון והרחבה סוערת לשכלול החיצוני^ו של העולם, בתיקוני החברה, בשיפור החיים, בכונניותן של כל חמדה ועונג לבב [עפ"י שם ג קפא].

1 בר"ר פר' ד ה, ו.

2 **מים עליונים, מים תחתונים** - ע"ע א"ק ע"ב, בר"ר פר' ד ה, חגיגה טו, ת"ז ת"י יט, זהר ח"א קנט. ח"ג רכג. ע"ע בהסבר אור החיים עה"ת, בראשית כח יד, לענין מ"ן נוקבין ודכורין, "אורות עליונים בשורש נשמתו, הם נקראים בדבריהם ז"ל (זהר ח"א יח.) מ"ן נוקבין, מלאכי אלהים העולים בסולם - שהוא סוד נפש האדם, באמצעות המעשים הטובים אשר ישתדל בהם בעולם הזה. ובעלות אלו ירדו מ"ן דכורין, כי בהתעוררות התחתונים יתעוררו מים עליונים להשפיע אורות נוראים בסוד נשמתו, והוא אומר "ויורדים בו".

חכמת האדם בהשגתו ועיונו, החכמה האנושית [מא"ה ב רסזח].

ליקוטי הלכות או"ח - ענין קדושה דסידרא הלכה ג

ו) כי שני וחמישי הם בבחינת פגנות אלול, בבחינת הנותן ביום דרדך הנ"ל. כי בשני נאמר, "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", בין מים עליונים למים תחתונים. וזה בחינת סוד פגנות אלול, בבחינת דרדך הנ"ל שנעשה על - ידי בחינת אספק שמים שם אלה ואציעה שאול הנד. 'אם אספק שמים ואציעה שאול' הם בחינת יו"ד עליונה שעל האלף ויו"ד תחתונה שפחת האלף, שהם בחינת סגול דקס"א וחייריק דס"ג, שמהם נעשה בחינת הדרדך, כמבאר בפגנות וכמבאר במאמר "ויאמר ה' אל משה קרא את ה'ושע" (בסימן ו לקוטי חלק א) ובמאמר "כי תצא" (לקוטי תנינא סימן פב), עין שם היטב. וזה בחינת יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, שזה בחינת סוד תמונת אלף, כמובא בתקונים, כי מים עליונים הם בחינת יו"ד עליונה שעל גג האלף, ומים תחתונים הם בחינת יו"ד תחתונה שפחת גג האלף, ורקיע המבדיל בין מים למים הוא בחינת הו"ו שבתוך האלף פדוע, וזה בחינת הנותן ביום דרדך שהוא בבחינת הבדלה בין מים למים, שעל - ידי זה נעשה דרדך ביום, שזה עקר בריאת העולם, כי על - ידי זה נעשו שמים וארץ, כי בחינת הדרדך הנ"ל, שהוא בחינת דרדך התשובה, בחינת אספק שמים שם אלה ואציעה שאול הנד, זה עקר בריאת העולם וקיימו. כי תשובה קדם לעולם, ובלא זה אין העולם מתקיים, כי עקר בריאת העולם בגין דישתמודעין לה, דהינו להכיר אותו יתברך בכל מקום, בבחינת אספק שמים שם אלה ואציעה שאול הנד. נמצא, שיום שני הוא בבחינת הנותן ביום דרדך, שהוא בחינת פגנות אלול, בחינת אלף פנ"ל, שהוא בחינת יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל וכו'.

ז) וזה בחינת יום חמישי, כי בחמישי נאמרה ברכה לדגים, ודגים הם בבחינת זרעו של יוסף שנתברכו 'ינדגו לרב' וכו'. כי עקר הדרדך המאיר ביום הנ"ל הוא בבחינת יוסף שהוא בחינת שמירת הברית שעל - ידי זה מאיר הדרדך ביום פנ"ל. ועל - פו עקר קריעת ים סוף שעליו נאמר 'הנותן ביום דרדך', הנה על - ידי יוסף, כמו שכתוב (תהלים קיד), "הים ראה וינס" - ויצא החוצה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה. כי יוסף הוא בחינת שמירת הברית, שעל - ידי זה הוא בחינת הנותן ביום דרדך פנ"ל, שזה הוא בחינת קריעת ים סוף שנעשה דרדך ביום, בחינת (תהלים עז) ביום דרדך, על - ידי גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה (שם). כי הדרדך נעשה על - ידי בחינת יעקב ויוסף שהם בחינת שמירת הברית פנ"ל, ועל - פו נתברכו זרעו של יוסף בברכת דגים, כי הדגים יש להם דרדך ביום יותר מכל מין חי, כי עקר חיותם במים. וכל מין חי אין לו דרדך ביום, כי יהיה נטבע שם, והדגים עקר חיותם שם. נמצא, שיש להם דרדך ביום שחיים והולכים שם, ועל - פו הם בבחינת זרעא דיוסף, שהם בבחינת הנותן ביום דרדך פנ"ל, ועל - פו בחמישי שנאמרה בו ברכה לדגים תקנו חכמינו זכרונם לברכה בו נשואיו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בכתבות (דף ה). כי הנשואין דקדשה, דהינו נשואין של ישראל הם בבחינת הנותן ביום דרדך, כמובן בדברי רבנו הנ"ל, על - פו תקנו נשואין בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים, כי ברכת דגים הם בבחינת זרעא דיוסף, שהוא בחינת הנותן ביום דרדך, שהוא בחינת תקון הברית, בחינת נשואין דקדשה פנ"ל:

יום שלישי

שלום, הכרעה, הלכה, צמיחה.

התניא - שער היחוד והאמונה - פרק י

ביום ראשון מששת ימי בראשית נגלית מדת החסד כלולה מכל מדותיו הקדושות ורצונו וחכמתו ובינתו ודעתו מלובשין בה וברא בה את האור במאמר יהי אור שהיא בחי' התפשטות והמשכת האור לעולם מלמעלה והתפשטותו בעולם מסוף העולם עד סופו שהיא בחי' מדת חסד רק מפני שכלולה גם ממדת גבורה לכן לא היה רוחני כאור של מעלה ממש וגם נתלבש בעי"ה שהוא בבחי' גבול ותכלית

שהוא מהלך ת"ק שנה מהארץ לרקיע וממזרח למערב וכן ביום שני נגלית מדת גבורה כלולה משאר מדות ורצונו כו' וברא בה הרקיע במאמר יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים שהוא בחי צמצום וגבורות להעלים מים העליונים הרוחניים ממים התחתונים ועל ידי זה נתגשמו התחתונים בהבדלם מהעליונים ומדת חסד כלולה בה כי עולם חסד יבנה שהכל כדי שתראה היבשה ואדם עליה לעבוד ה' וכן כולן וז"ש אליהו בתיקונים שם לאחזאה איך אתנהיג עלמא בצדק ומשפט כו' צדק איהו דין משפט איהו רחמי כו' כולא לאחזאה איך אתנהיג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולא מכל אינון מדות כלל:

ליקוטי הלכות או"ח - הלכות פסח הלכה ז

כ) וזהו בחינת יקווי המים מתחת השמים אל מקום אחד, שכל מימי הדעת ימשכו אל מקום אחד. אל מקום אחד דיקא, בחינת שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שצריכין להמשיך כל מימי הדעת שנמצא בעולם אל מקום אחד להמשיך כל הדעות לתוך אמונת אחדותו ותרבך שזהו כלל כל פגנות קריאת שמע, שעקר הפגנה הוא כפשוטו להאמין ביחודו ואחדותו שהוא ותרבך אדון יחיד מנהיג ומושל ומשגיח, ובהו כלולין כל הפגנות, שהם להמשיך כל המחין על - ידי קריאת שמע ולתחיל קדש אברהם הוא ושכינתה וכו', (פמבאר בפגנות), הנינו שצריכין להמשיך כל מיני דעות ומחין לתוך אמונת אחדותו ותרבך. ועל - ידי זה ותרבך היבשה, שעל - ידי זה נתגלה האמונה, שהיא בחינת ארץ, כי מתחלה היה העולם מים במים ואז היה העולם תהו ובהו, כמו שכתוב, "והארץ הייתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים", כי כל זמן שלא נתגלה ונמשכה האמונה מחמת רבוי הדעות שהיא בחינת רבוי המימי התהומות אז היה עדן תהו ובהו וחשך על פני תהום, כי עקר יניקת הכפירות הוא מרבוי הדעות ולא היה עקר קיום העולם כי אם על - ידי ורוח אלקים - דא רוחו של משיח, שהיתה מרחפת על פני המים, כי עקר בחינת משיח הוא בחינת אמונה, כמו שכתוב, "ואמונת יחסידי עמו וכו'", כי הוא גלה ויכניס האמונה בשלמות בכל באי עולם, כמו שכתוב, "כי אז אהפך אל כל העמים שפה ברורה לקרא בשם ה' וכו'", וכיוצא בזה בפסוקים רבים:

ליקוטי הלכות או"ח - הלכות תפילין הלכה ה

כי האמת הוא הגשם דקדשה. בבחינת מה שנגמר בעקב, שהוא בחינת אמת שעשה עצמו כגשם, זה רמז שהאמת הוא הגשם כנ"ל, כי יעקב עשה עצמו כגשם להציל את כל אשר לו מפחד הלילה ומפחדו של עשו שהלך לקראתו, שכל זה הוא בחינת כלליות הפחדים והיסורים והמניעות וכו' שיש לאדם מכל השונאים והמעכבים שמתלבש בהם היצר הרע, שהוא בבחינת עשו כידוע. ועל - כן יעקב סמך לבניו שאי אפשר לעבר על כל הפחדים האלה כי אם על - ידי אמת, שהוא בחינת יעקב שעשה עצמו כגשם, שהוא בחינת תיתורא של תפילין. שפנת הנה יכולין לעבר בזה העולם כל ימי חייו על הגשם הצר שצריכין לעבר עליו בלי פחד כנ"ל. וזה בחינת קריעת ים סוף שהפך ים ליבשה עד שקפאו תהומות בלב ים ועשה להם השם ותרבך בנס נפלא בחינת גשם לעבר הים בשלום. והכל היה על - ידי בחינת יעקב, שהוא בחינת אמת, כמו שכתוב (שם קי"ד), "מה לך הים כי תנוס וכו' מלפני אלוך יעקב". שהוא בחינת אמת כנ"ל, כי אמת הוא בחינת גשם שעל ידו יכולין לעבר אפלו באמצע הים, בבחינת (ישעיה מ"ג) פה אמר בוראך יעקב וכו' אל תירא וכו' כי תעבר במים אתך אני וכו'. בוראך יעקב דיקא, שהוא בחינת אמת, שעל - ידי זה אל תירא כי תעבר במים וכו', כי על - ידי האמת עוברין על הכל ונצולין בשלום כנ"ל. וזה בחינת שביזום השלישי לבריאה אמר השם ותרבך, "יקווי המים מתחת השמים אל מקום אחד ותרבך היבשה". כי יום השלישי הוא בחינת יעקב כידוע, שהוא בחינת אמת, שהוא בחינת גשם שעל ידו עוברין בתוך כל המים השוטפים ונצול מכלם כנ"ל, שזהו בחינת היבשה שנעשה בשעת הבריאה באמצע המים, שהוא בחינת הגשם בכלליות העולם שנעשה. ביום השלישי דיקא, שהוא בחינת יעקב, בחינת אמת, כי עקר הגשם לעבר עליו כל העולם הוא אמת כנ"ל.

אורות הקודש / חלק א / עמוד יא / שלום הדעות - ח

אין הכרה וידיעה בעולם, בחוגי הידיעות של האדם, וכל יצור, שלא תבאנה בגרמתה העלמות וטעויות. ומדרגות הטעויות וההשקפות המחושכות וההפוכות, הבאות לרגלי כל הכרה והופעה, שונות הן זו מזו.

בעצמיותם של הפרטים הנודעים יהיו אותם הצללים המטעים במדרגה קטנה, ובעניינים אחרים יתגדלו. וכל מה שירחק חוג האורה של הידיעה המוכרה מהידיעה האחרת, ככה יגדל הצל שהיא מטלת יחד עם הבהירות שהיא גם כן גורמת בכללות. והדברים נכרים ביותר, ביחש של כל חכמה מוגדרת לגבי חברתה, שכל מה שיותר יתיחד ויעמיק אדם בחכמה מיוחדת, ככה יגדל כח הצל שמושלך על ידי זה על מרחבי חכמות והכרות מוגדרות אחרות. ואם ההכרות הללו מנוגדות הן זו מזו באופין הפנימי, בכח הנפשי המבסס אותן ומקשר להן את הדורשן והחוקרן, יהיו הצללים יותר עבים וחשוכים, ולפעמים מעוותים, ומביאים ניגוד וסתירה איומה מאד. וקל וחומר הנובעות ממבוע ההשקפה החיצונה של האדם על פי סקירה עולמית ונסיונית, והנובעות מהמעין הפנימי של בית הלב, ובנין הרוח בעצמותו, שבטבען הן סותרות זו את זו. ומניחות מכשולים כל אחת מהן על דרכה של חברתה. אמנם רק באוצר השכל העליון, הזוהר הנשמתי ביסודו, מופיע אור המגרש את אלה הצללים, עד כדי האפשרות, ועד כדי מדת הקודש והטהרה של האדם, שעייז מתרפאים המומים שכל הכרה מטילה בחברתה. ואין התאמה גמורה בתוכן ההכרות כ"א למקור החכמה, תמים דעים, לבדו ב"ה. והדבקות האלהית הפנימית, שהיא יסוד כל הידיעות, היא מרפאה אותם המחצים והמכות אשר הכינו בית מאהבנו, ושם גופיה איקרי שלום. וכשם שההכרות מטילות צל אחת על חברתה וצריכות הן למטרת התאגדותן ההרמונית עזר ממקום עליון, מהמעין שהצורות ההכריות מתהוות משם, עוד בטרם שהן מתגלמות בחטיביות מיוחדת, כמו כן התוכנים המוסריים הנם סותרים זה את זה, כל אחד בונה הוא את עולמו בצורה רחבה רדיקלית ואינו חושש כלל לאותו הציור העולמי ואותן התביעות של התוכנים המוסריים האחרים. ורק ממעין העולמי העליון, ממקור צדיקו של עולם, ממקור ראש צדיק, משם הברכות שופעות, שהכלי המחזיק ברכה לכולן הוא השלום, התאחדותן של כל התביעות המוסריות המתכנסות בלבו של כל יצור, והכוללות את כל הקבוצות החברותיות, והמאחדות את כל העולמים. וכל מה שתגדל ביותר הסתירה בין הכרה להכרה, ובין מסכת מוסרית לחברתה, ככה תגדל העריגה לעומק השלום שלהן, וככה הן מוכשרות להיות שבות למקוריותן העליונה, ולשאוב אותם מי הישועה בצמאון גדול. כמים קרים על נפש עיפה שמועה טובה מארץ מרחק, ונקרא שמו פלא יועץ אבי עד שר שלום.

אורות הקודש / חלק א / עמוד יג / השלום הפנימי - ט

מפני כח הקיבול אשר לאדם ידיעה סותרת ידיעה, והרגשה הרגשה, וציור ציור, אבל באמת ידיעה מחזקת ידיעה, והרגשה מחיה הרגשה, וציור משלים ציור. וכל מה שמתעלה האדם כליו מתרחבים עד שמוצא בעצמו את התוכן הגדול של השלום הפנימי, והתאמתן של הידיעות ההרגשות והציורים השונים זה עם זה. והדבר הולך ומתרחב, עד שבא לעומק עמקים, למקום ששם הסתירה חריפה ועזה מאד, עד כדי קצף איתן של קודש. ומרוב הדעת הפנימית, המתרחבת ומתפשטת בכל קומתו הרוחנית של האדם, נעשה שלום חודר נוקב ויורד עד התהום ותהום בכלל. הדרך שעולים עד לידי מעלה עליונה זו היא מתחילים בעת אשר האדם עומד במצבו הנמוך של פגיעת הסתירות, שגם אז ישנם שני דרכים, שהם זה למעלה מזה. יש אשר ידיעה סותרת ידיעה, שוללת אותה לגמרי, עד אשר הידיעה הסתורה מכחה של הידיעה הנקנית נתשבת כאלו אינה במציאות, וכאילו כל ענינה הוא ריק ותוהו. ויש אשר על ידי סתירתה של הידיעה האחת את השניה מתמצות תמציות של הידיעה הסתורה ונכנסות בתוך הידיעה הנקנית האהובה. ואז אע"פ שמצד הכלי נראה שהאדם שולל וסותר את הידיעה המנוגדת, באמת מצד האור הפנימי הרי הוא בונה אותה ומקנה אותה לעצמו. וכן הדברים הולכים בהרגשות וציורים, עד שעל ידי עומק השאיבה התמציתית, שהידיעה הקנויה שואבת מהידיעות המנוגדות הנדחות, מתרחבת הדעה בכללה, ובא המצב לידי הרום היותר גדול, שהוא עומק השלום בשכלולו, עד שכל הידיעות ההרגשות והציורים עומדים בצורה אורגנית וחיבה משוכללה, שכל חלק משלים את החלק השני, ואין פרץ ואין צוחה ברחובותיהם. אשרי העם שככה לו אשרי העם שדי' אלהיו, אשרי העם היודע להכיר את אדון העולם, מלך השלום שלו, ומרוב עונג אהבה שר הוא את שיר ידידות אהבה בתענוגים, שיר השירים אשר לשלמה.

אורות הקודש / חלק א / עמוד טו / ערך הנוגדים - יא

כל הניגודים הנמצאים בדעות, וכל אותה האפסיות שלפעמים נראה מחוג אחד על חברו, והניגודים הללו מתגדלים ביותר כל מה שהדעות תופסות מקום יותר גדול ברוח האדם, למסתכל פנימי מתראים הם בתואר ריחוקים מקומיים של שתילים, שהם משמשים לטובת רענותם ושביעת יניקתם, כדי שכל

אחד ואחד יתפתח במילואו, ותהיה הסגולה המיוחדת של כל אחד מחוטבה בכל פרטיה, מה שהקירוב היה מטשטש ומקלקל הכל. והאחדות המתואמה באה רק מתוך זה הריחוק, שרי בפירודא וסיים בחיבורא.

אורות הקודש / חלק ב / עמוד תנו / התגלות הטוב בהשקפת האחדות - ד

שתי השקפות עולם הן, ההשקפה המאחדת, וההשקפה המפרדת. ההשקפה המאחדת רואה את כל החזון של נמצאים מפורדים זה מזה רק בתור טעות החוש, ומיעוט ההארה, אבל אמתת המציאות היא רק אחדות גדולה, והנמצאים הרבים והשונים הם רק גילויים מיוחדים, אברים שונים, צבעים וגוונים שונים של אותה החטיבה האחדותית. ובהשקפת האחדות מביטים על הכל, ואז ממילא מתמצא חשבון הטוב, כי הכל ביחד בודאי הוא טוב בתכלית הטוב, והוא עוד הרבה יותר טוב על ידי התגלות החלקים הרעים שלו, מאילו היה חסר אותם האברים או אותם דרכי הגילוי. וכל מה שאותה ההכרה האחדותית מתעמקת ומתעצמת, ככה מתגלה היא אמתתה בכל החידור התהומי שלה, ובממשלתה על החיים הולכות כל ההרגשות על פי צביונה, ונמצא שהכל מורגש ברגש של טוב, וטוב על טוב מתגבר, וחדוה על חדוה מתעלה, וחיים על חיים מתאדרים. וכל מה שההשקפה האחדותית מכה היא יותר את שרשיה בעומק, היא מביאה גם כן את הטוב המעשי בעולם, את החיים ואת השלום.

ולעומתה של השקפה עליונה זו נמצאת ההשקפה המפרדת, הרואה את המציאות המופרדה בתור חזון אמתי, והזרות של כל מצוי אל משנהו היא תופסת לאמתת ההכרה. החושים וכל ההשגות השטחיות עוזרים על ידיה, והחיים הולכים על פיה ומתגשמים, וכל מה שתוצאותיה מתגברות הולכת היא האפלה והרשעה ומתגברת. אין קץ לעומק המלחמה שבין אלו ההשקפות, החיצונה והפנימית, כל הארחות של העלילות שבעולם הולכות הן אל מקום אחד להוציא אל הפועל את השליטה של ההשקפה האחדותית בכל העולמים, ולשעבד את השקפת הפירוד אליה. אמונת האחדות האלהית היא הנשמה, הנושאת בקרבה את כל אוצר החיים, את כל הרכוש הפנימי, שאושר העולמים אצור בו.

מנהיגי המדינות, וכל הגאונים החברותיים, הם מושרשים ביסוד השקפת הפירוד, בכח המדמה, המראה את המציאות בתכונתה המפורדה, ואין העולם כדאי עדיין להנהגה הבאה מתוך השקפת האחדות בטהרתה.

תוכן אורו של משיח, מושב כסא ד' בעולם, וזה שמו אשר יקראו ד' צדקנו, בנוי הוא על פי יסוד השקפת האחדות המציאותית, כשהיא מתגברת כל כך עד שהיא חודרת בכל הפרטים ובכל העלילות כולם.

הסתתרותה של השקפת האחדות הוא דבר מוכרח, כי עם כל האיחוד שבהויה, עם כל שהכל הוא באמת טוב גמור מצד איחודו, אין אותו הטוב של העליה התדירית מתבטל, ואותה העליה התדירית מתגוננת היא בהתעדנות של כל מצוי פרטי והתעלותו. כל מה שההארה החדותית מתגלה. אין הדחיפה והבירור להעלאת כל פרט ולהחזרת כל רע לטוב מתעצם כל כך.

על כן ההסתתרות של האורה האחדותית היא היא השולחת את החטיבה הפנימית, את המהותיות העצמית של המאור המאחד, אל המעמקים של הפירודים, והם הם התבלים והמצוקות הגורמים את האורה העליונה להגלות. ניצוצי הקודש המפוזרים בתהומות החושך מתלקטים אחד אל אחד, על ידי הירידה של האורה העליונה האחדותית בתוך מעמקי הסתר של ההשקפה המפרדת. הנס של התגלות האור של חיי האחדות באדם ובעולם, עם תהלוכות מוסרו וכל שאיפותיו היותר עמוקות, מקיפות וממלאות את הכל, חי חי הוא בישראל, ועמו ישראל חי וקים לעד, שם ד' אלהי עולם עליו נקרא, ובאור פניו יהלך, ד' אלהיו עמו ותרועת מלך בו.

יום רביעי

סובייקטיביות האור, צמיחת החיים מלמטה, קוטן וגודל.

לקוטי הלכות חו"מ - הלכות דינים הלכה ג

(ז) וְזֶה בְּחִינַת סוּד הָעֵבוֹר. שְׂמַעְבְּרִין אֶת הַשְּׁנָה כְּדִי לְהַשְׁוֹת הַלְּבָנָה עִם הַחֶמֶה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת מַלְוֵי פְּגִימַת הַלְּבָנָה כְּדִי שִׂיחֶיהָ אֹר הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֶמֶה, כִּי עֶקֶר אֹר הַמְּאִיר שֶׁל הַחֶמֶה וּלְבָנָה שֶׁהֵם נִתְּנוּ לְהָאִיר עַל הָאֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית א), "וַיְהִי לְמְאֹרֹת וּלְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וְכוּ" עֶקֶר הָאֹר שֶׁלָּהֵם הוּא אֶמֶת.

שְׁהוּא עֵקֶר אֹרֵךְ הַמַּאִיר כְּנִי"ל וְעַל כֵּן הֵם שְׁנֵי מְאֻרֹת, חִמָּה וְלִבְנָה. זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי בְּחִינֹת הַנִּי"ל. שְׁהוּא בְּחִינַת אֲבוֹן טוֹב וְחֵלוֹן, כִּי אֲבוֹן טוֹב מַאִיר בְּעֵצְמוֹ וְחֵלוֹן אֵינוֹ מַאִיר בְּעֵצְמוֹ רַק מְקַבֵּל הָאוֹר מֵאַחֵר, שְׁזָהוּ בְּחִינַת חִמָּה וְלִבְנָה, שְׁהוּא בְּחִינַת אֶסְפֵּקְלָרְיָא דְנִהְרָא מְגַרְמָא שֶׁהִיא חִמָּה, שֶׁהִיא מַאִירָה בְּעֵצְמָהּ בְּחִינַת אֲבוֹן טוֹב הַנִּי"ל. וְלִבְנָה הִיא בְּחִינַת אֶסְפֵּקְלָרְיָא דְלֵא נִהְרָא מְגַרְמָא כְּלוּם כִּי אִם מֵה שְׁמִקְבֵּל מֵהַשְּׁמֶשׁ, שְׁזָהוּ בְּחִינַת חֵלוֹן שְׁאִינוֹ מַאִיר בְּעֵצְמוֹ כִּי אִם מֵה שְׁמִקְבֵּל מֵאַחֵר כְּנִי"ל. וְזֶה בְּחִינַת סוּד מְעוּט הַיָּרֵחַ שְׁמֶשֶׁם עֵקֶר אַחִיזַת הַסְטָרָא אַחֲרָא וְהַקְלָפוֹת וְהַיָּצָר הָרַע. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשְׁלִין וְכֵאֵין כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הַפְּגָמִים שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי הַיָּצָר הָרַע שֶׁנֶּאֱחָזוּ מִשָּׁם. וְעֵקֶר עֲבוּדְתָנוּ כָּל יְמֵי עוֹלָם לְתַקֵּן זֹאת, לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלִּבְנָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מְעוּט. וְיִהְיֶה אֹרֵךְ הַלִּבְנָה כְּאוֹר הַחִמָּה כִּידוּעַ. כִּי חִמָּה וְלִבְנָה שְׁוִים נִבְרָאוּ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית א), "אֵת שְׁנֵי הַמְּאֻרֹת הַגְּדֹלִים". אֵךְ מִחֲמַת קִטְרוּג הַלִּבְנָה שְׁאִמְרָה, אֵי אֶפְשָׁר לְשְׁנֵי מְלָכִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, עַל כֵּן נִתְמַעְטָה, כִּי בְּאֵמַת עֵקֶר הַבְּרִיאָה הִיא רַק בְּשִׁבְלֵי הָאֵמַת, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם), "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ".

וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֻנָם לְבִרְכָה, בְּרָא אֱלֹקִים אֵת סוֹפֵי תְבוּת אֵמַת, שֶׁבּוֹ נִחְתְּמוּ שָׁמַיִם וְאָרֶץ, כִּי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵצָם הָאֵמַת וְחֻתְמָו שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵמַת. וְעֵקֶר הַשְׁתַּוִּקְקוּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבַּרְךָ הוּא רַק אֵמַת. וְכָל הַבְּרִיאָה כְּלָה מְרַאשׁ וְעַד סוֹף הִיְתָה רַק בְּשִׁבְלֵי זֶה כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֵמַת, כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּזֵהר הַקְדוּשׁ שֶׁהַבְּרִיאָה הִיְתָה בְּגִין דִּישְׁתַּמוּדְעִין לֵיהּ, שְׁזָהוּ בְּחִינַת אֵמַת, דְּהֵינּוּ שֶׁבְּשִׁבְלֵי זֶה בְּרָא ה' יִתְבַּרְךָ אֵת כָּל הַבְּרִיאָה כְּדֵי שִׁיפִירוּ וְיִדְעוּ אֵמַת אֱלֹקוֹתוֹ וּמִמְשַׁלְתּוֹ וְגִדְלוּ וְכוּ'. וְהֵנָּה עֵקֶר הַתְּכִלִּית הוּא שְׁנִיגִיעוֹ לְתְּכִלִּית הָאֵמַת לְאֵמַתוֹ, דְּהֵינּוּ שֶׁנִּפְכֵר וְנִדְעָ אֵמַתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאֵמַת, כִּי ה' יִתְבַּרְךָ עֵצָם הָאֵמַת, כְּבִיכּוֹל, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (יִרְמְיָה ו), "וְהָ אֱלֹקִים אֵמַת". כֵּן נִזְכָּה אֲנַחְנוּ גַם בְּזֵה הָעוֹלָם הַשֶּׁפֵּל לִידַע אֵמַת אֱלֹקוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאֵמַת. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאֻרֹת הַגְּדֹלִים שֶׁבְּתַחֲלָה רָצָה שִׁיְהִיו שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים, דְּהֵינּוּ שֶׁהָאוֹר הָאֵמַת הַמְּלַבֵּשׁ בְּזֵה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלָכוּת, בְּחִינַת לִבְנָה, יִהְיֶה שְׁוִה לְעֵצָם אֹרֵךְ הָאֵמַת, שֶׁהוּא ה' יִתְבַּרְךָ בְּעֵצְמוֹ, כְּבִיכּוֹל, שֶׁנִּזְכָּה גַם בְּעוֹלָמוֹת לְדַעַת אֵמַתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאֵמַת כְּנִי"ל, אֲבָל מִחֲמַת קִטְרוּג הַיָּרֵחַ אֵי אֶפְשָׁר לְשְׁנֵי מְלָכִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי בְּעוֹלָמוֹת אֵי אֶפְשָׁר לְסַבֵּל וְלִקְבֵּל עֵצָם אֹרֵךְ הָאֵמַת, כִּי תִבְטְלוּ בְּמִצִּיאוֹת. עַל כֵּן אָמַר לָהּ ה' יִתְבַּרְךָ, לְכִי וּמַעֲטִי אֵת עֵצְמָךְ. וּמְעוּט הַיָּרֵחַ זֶה בְּחִינַת חֲשֵׁךְ שֶׁנֶּחֱשֵׁךְ אֹרְחָה וְנִתְמַעַט, דְּהֵינּוּ, שֶׁכְּבִיכּוֹל, ה' יִתְבַּרְךָ צִמְצַם אֹרֵךְ הָאֵמַת וְהַסְתִּיר וְהַפְּיֹן וְהַלְבִּישׁ אֹרֵךְ הָאֵמַת וּמַעֲטוֹ בְּאִפּוֹ שְׁנוּכַל לְקַבֵּל.

וּמִחֲמַת שְׁמַעַט וְצִמְצָם אֹרֵךְ הָאֵמַת, שְׁזָהוּ בְּחִינַת מְעוּט אֹרֵךְ הַיָּרֵחַ, מִשָּׁם אַחִיזַת כָּל הַסְטָרָא אַחֲרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲשֵׁךְ, בְּחִינַת שְׁקָר שְׁאִחִיזְתָּה מִמְעוּט הָאוֹר הַיָּרֵחַ, הֵינּוּ מִמְעוּט וְצִמְצוּם הָאֵמַת שְׁמֶשֶׁם עֵקֶר אַחִיזַת הַשְּׁקָר, שֶׁהִיא הַסְטָרָא אַחֲרָא, כִּי בְּנִדְאֵי אִם לֹא הִיא רַק עֵצָם אֹרֵךְ הָאֵמַת בְּעֵצְמוֹ, בְּנִדְאֵי לֹא הִיא לְהַסְטָרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא הַשְּׁקָר, שׁוּם אַחִיזָה, כִּי מֵאַחֵר שֶׁהִיוּ הַכָּל יוֹדְעִין עֵצָם הָאֵמַת. אֵיךְ הִיא אֶפְשָׁר לְחַפּוֹת הָאֵמַת וְלַהֲפֹךְ הָאֵמַת לְשְׁקָר, כִּי בְּנִדְאֵי מִי שִׁיּוֹדַע הָאֵמַת לְאֵמַתוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְהַטְעוֹתוֹ בְּשׁוּם שְׁקָר שֶׁבְּעוֹלָם. אֵךְ מֵאַחֵר שֶׁנִּתְמַעַט וְנִתְצַמְצַם הָאֵמַת אֵף עַל פִּי שְׁעֵדָן הוּא אֵמַת גְּמוּר, עַם כָּל זֶה מֵאַחֵר שֶׁנִּתְמַעַט וְנִתְחַפֶּה וְנִתְפַסֶּה הָאֵמַת בְּכִמָּה צִמְצוּמִים וְלִבּוּשִׁים, עַל יְדֵי זֶה מִשְׁתַּלְשְׁלֵי אַחִיזְתָּם, כִּי מֵאַחֵר שְׁאֵין יוֹדְעִין עֵצָם הָאֵמַת רַק שְׂרׁוּאִין הָאֵמַת מִרְחוּק דְרָךְ כְּמָה חֵלוּנוֹת וְלִבּוּשִׁין אֵף עַל פִּי שְׁיּוֹדְעִין הָאֵמַת לְאֵמַתוֹ, עַם כָּל זֶה כְּבָר יֵשׁ לָהֶם אַחִיזָה וִיכּוֹלִין לְהַטְעוֹת וְלַחֲפּוֹת הָאֵמַת בְּשְׁקָר וְלַהֲפֹךְ דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, לְהַפִּךְ הַשְּׁקָר לְאֵמַת, חֵס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן עֵקֶר עֲבוּדְתָנוּ וְיִגִיעָתָנוּ הוּא לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלִּבְנָה, הֵינּוּ לְבָרֵךְ הָאֵמַת מִן הַשְּׁקָר :

לְקוּטֵי הַלְכוֹת חו"מ - הַלְכוֹת פְּקוּדוֹן וְאַרְבַּעַת שׁוּמְרִים הַלְכָה ד'

בְּכָל יוֹם יֵשׁ חֲשֵׁךְ שְׁקָדָם לְאוֹר, כִּי הַלִּילָה קוֹדֵם אֶל הַיּוֹם בְּסִדְרַת הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב, וְיִהִי עָרֵב וְיִהִי בֹקֵר יוֹם אֶחָד. וּבְשִׁרְשׁוֹ בְּקִדְשָׁה הוּא תְּקוּן גְּדוֹל מֵהַחֲשֵׁךְ קוֹדֵם לְאוֹר, כִּי הַחֲשֵׁךְ הוּא בְּחִינַת הַעֲדָר הַדַּעַת בְּחִינַת צִמְצוּם הַמַּחִין, שְׁזָהוּ בְּחִינַת לִבְנָה שֶׁשְׁלִיטְתָּהּ בְּלִילָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מְלָכוּת וְכְנִי"ל שְׁעֵקֶר תְּקוּן וְקִבְלַת הַמַּחִין עַל יְדֵי דִיקָא וְכְנִי"ל. אֲבָל מִחֲמַת פְּגָם מְעַשִׂי בְּנֵי אָדָם שְׁהוּא בְּחִינַת פְּגָם מְעוּט הַלִּבְנָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לְהַסְטָרָא אַחֲרָא יְנִיקָה חֵס וְשָׁלוֹם מִשָּׁם מִבְּחִינַת צִמְצוּם הַנִּי"ל, כִּי מִשָּׁם עֵקֶר יְנִיקָתָם כְּנִי"ל, וּמִשָּׁם עֵקֶר אַחִיזַת מְלָכוּת הַרְשָׁעָה שֶׁהוּא זְהֵמַת מִצְרִים, כִּי עֵקֶר יְנִיקָתָם מִפְּגָם מְלָכוּת דִּקְדָּשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגָם הַצִּמְצוּם הַנִּי"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְעוּט הַלִּבְנָה כְּנִי"ל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבְּעוֹלָם וְזוֹי מִתְגַבֵּר חֵס וְשָׁלוֹם, חֲשֵׁךְ מִמֶּשׁ. שְׂרוּצָה לְהַחֲשִׁיד אֹרֵךְ הַיּוֹם לְגַמְרֵי, הֵינּוּ שְׂרוּצָה לְבַלְבֵּל אֵת הַדַּעַת וְלַחֲשִׁיד אֵת אֹרֵךְ הָאֵמַת שֶׁהוּא אֹרֵךְ הַשְּׁכָל וְהַחֲכָמָה הָאֵמַתִּית הַמַּאִיר בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוּא עֵקֶר אֹרֵךְ הַיּוֹם, וּמִזֵּה נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּלָבוּלִים וְהַמְנִיעוֹת וְהַעֲכוּבִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם, שְׁמִזָּה נִמְשָׁכִין כָּל הַטְּעוּתוֹת הַנִּי"ל שֶׁהָאָדָם רוּצָה לְדַחוֹת זֶה הַיּוֹם עַד שֶׁעַל פִּי הָרֵב נִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ אֵין זֶה הַיּוֹם נִמְנָה וְנִסְפָּר כְּלָל בִּימֵי חַיָּיו

כֵּאלוּ הַיּוֹם הַזֶּה אִי אֶפְשֶׁר לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּבְאֵמֶת בְּנֻדְאֵי כְּפִי הַשְּׁתַּטְחוֹת וְהַתְּפִשְׁטוֹת הַסְּטָרָא אַחֲרָא וְהַקְּלָפָה שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּנֻדְאֵי קִשָּׁה מְאֹד לַעֲסֹק בַּעֲבוּדַת ה', בְּפִרְט בַּתְּפִלָּה שְׁשֵׁם בָּאִים כָּל הַבְּלִבוֹלִים שֶׁבְּעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר בְּהַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּסִימָן ל, עַנּוּ שֵׁם). אֲבָל צְרִיכִין לִידַע שְׂאָף עַל פִּי כֹן זֶה הַיּוֹם הוּא יוֹם וְעוֹלָה בַּחֲשׁוֹבוֹ וּבְנֻדְאֵי יֵשׁ בּוֹ טוֹב רַק שֶׁהַחֲשָׁד מְכַסֶּה עָלָיו כִּי הַקְּלָפָה קוֹדֶמֶת לְפָרִי, וְצְרִיכִין לְהַתְּגַבֵּר וּלְהַשְׁתַּדֵּל לְשִׁבֵּר הַקְּלָפָה שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלִבוֹלִים וְהַטְּעָיוֹת וְהַדְּחִיּוֹת וְלִידַע וּלְהֶאֱמִין שֶׁדִּיקָא בִּיּוֹם הַזֶּה יִכּוֹל לְהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ לְפִי בְּחִינַתוֹ וְאִם תִּדְרָשׁוּ יִמְצֵא לָךְ וְתִזְכֶּה לְמִצָּא הַטּוֹב שֶׁבָּזֶה הַיּוֹם דִּיקָא, כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בֵּה טוֹב כְּמוֹ שְׂאִיתָא בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ הַמְּבֹרָא בְּסִימָן פד) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, תֵּא חֲזִי כָּל שֵׁית יָמֵי בְּרֵאשִׁית וְכוּי וְלֹא תִשְׁכַּח יוֹם דְּלֵית בֵּה טוֹב וְכוּי וְכָל יוֹמָא אֵית לֵה גְדַר מְלִבְר דְּלֹא יַעוֹל כָּל בַּר נֶשׁ לְהֵוֹא טוֹב כְּגוֹן חֲשָׁד דְּכִסְיָא לְנִהוּרָא וְכוּי. עַל כֵּן צְרִיכִים לִידַע שְׂמָה שְׁנֵדְמָה לְהֶאֱדָם כֵּאלוּ הַיּוֹם אִי אֶפְשֶׁר לוֹ לְהַתְּפַלֵּל בְּכֹנָה וּלְלַמֵּד וּלְעֹסֵק בַּעֲבוּדַת ה' זֶה נִמְשָׁד רַק מִהַחֲשָׁד שֶׁקְדָם לְאוֹר שְׁנֵמְשָׁד מִפְּגָם הַצְּמִצּוֹם הַנִּי"ל שֶׁמְשֵׁם נִמְשָׁד הַגְּדַר מְלִבְר שֵׁשׁ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם, כְּמִבְּאֵר בְּזֵהר הַנִּי"ל, וּמְשֵׁם בָּאִים כָּל הַטְּעָיוֹת וְהַדְּחִיּוֹת שֶׁל כָּל אֲדָם שֶׁבְּכָל יוֹם שְׁנֵדְמָה לוֹ כֵּאלוּ הַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוֹם כֵּאלוֹ אֵינוֹ מִיָּמֵי חַיָּו כֵּאלוּ הַיּוֹם אִי אֶפְשֶׁר לְהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, כִּאֲשֶׁר נִמְצָא זֶה בְּרַב בְּגֵי אֲדָם שְׂאִינָם מִפְּקִיחִים עַל דְּרַכִּיהֶם הַיֵּטֵב.

ליקוטי הלכות או"ח - הלכות נפילת אפים הלכה ד

חֲמָה וּלְבָנָה שְׂוִים נִבְרָאוּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים. וְכֵמוֹ שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה (חֲלִין ס), אֵד עַל - יְדֵי קִטְרוּג הַיָּרֵחַ שְׂאִמְרָה, אִי אֶפְשֶׁר לְשַׁנֵּי מְלָכִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, עַל - יְדֵי זֶה נִתְמַעְטָה. וְעַל - יְדֵי מִצְוֹת קְדוֹשׁ הַחֲדָשׁ, עַל - יְדֵי זֶה אֲנוֹ עוֹסְקִין בְּתַקְוָנָה לְמִלְאֵת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּי. וְכָל זֶה נִמְשָׁד מִבְּחִינַת הַנִּי"ל, דְּהֵינּוּ זֶה שְׂזוּכָה לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת הַנִּי"ל עַל - יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, בְּבַחֲבִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי, שְׂזוּכָה בְּחִינַת תְּכֵלֵת הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא יַדַּע כְּנִי"ל, זֶה זוּכָה לְמִלְאֵת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדוֹשׁ הַחֲדָשׁ כְּנִי"ל, כִּי חֲמָה וּלְבָנָה אוֹרְם נִמְשָׁד מִבְּחִינַת הָאֵין סוֹף, שֶׁהוּא לְמַעַל מִנְפֶּשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וְכוּי כְּנִי"ל בְּהַתּוֹרָה הַנִּי"ל, כִּי מְשֵׁם עֶקֶר הָאוֹר שֶׁל כָּל הַמְּאֹרֹת שֶׁבְּכָל הַעוֹלָמוֹת, וּמְחַמַּת שְׂזוּכָה הָאוֹר אִי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג כִּי אִם עַל - יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינּוֹת הַנִּי"ל שֶׁהֵם הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב כְּנִי"ל, עַל - כֵּן מְשֵׁנֵי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ נִמְשָׁד וְנִשְׁתַּלְשַׁל בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים, שֶׁהֵם חֲמָה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מְשֵׁנֵי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁשְׁנֵיהֶם נִכְלָלִין יַחַד, וְעַל - יְדֵי שְׁנֵיהֶם דִּיקָא מְשִׁיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בְּבַחֲבִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי וְכוּי כְּנִי"ל, כִּי חֲמָה הוּא בְּחִינַת יְדִיעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְדִיפָה הַנִּי"ל, הֵינּוּ רְדִיפַת הַמַּחִין כְּנִי"ל. וּלְבָנָה הוּא בְּחִינַת הַעֲדָר הַיְדִיעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנִּי"ל, כִּי שְׁמֵשׁ יַדַּע מְבוֹאוֹ, אֲבָל לְבָנָה לֹא יַדַּע מְבוֹאוֹ, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה (רֵאשׁ הַשְּׁנָה כה). נִמְצָא, כִּי חֲמָה הוּא בְּחִינַת יְדִיעָה, בְּחִינַת שְׁמֵשׁ יַדַּע מְבוֹאוֹ, אֲבָל לְבָנָה לֹא יַדַּע מְבוֹאוֹ, זֶה בְּחִינַת הַעֲדָר הַיְדִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנִּי"ל. וּבְאֵמֶת שְׁנֵיהֶם שְׂוִין בְּבַחֲבִינַת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים, כִּי בְּשֵׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד, כִּי נִכְלָלִים בְּיַחַד הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁהֵם בְּחִינַת יְדִיעָה וְהַעֲדָר הַיְדִיעָה, כִּי דִיקָא עַל - יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד מְשִׁיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף כְּנִי"ל, וְעַל - כֵּן חֲמָה וּלְבָנָה נִמְשָׁכִין מְשֵׁנֵי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ כְּנִי"ל נִבְרָאוּ שְׁנֵיהֶם שְׂוִין וְהֵיוּ שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים, כִּי בְּאֵמֶת שְׁנֵיהֶם שְׂוִין מֵאַחַר שֶׁעַל - יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד דִּיקָא מְשִׁיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף כְּנִי"ל, אֵד עַל - יְדֵי קִטְרוּג הַיָּרֵחַ שְׂאִמְרָה, אִי אֶפְשֶׁר לְשַׁנֵּי מְלָכִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי נִתְקַנָּה בְּחֲמָה וּפְגָמָה הַפְּגָם שֶׁפָּגַם אֲדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁלֹּא רָצָה לְהַמְתִּין שְׂעָה אַחַת עַד שִׁיְהִיָּה רְאוּי לְהַשִּׁיג מֵה שֶׁיִּשְׁיַג וְרָצָה לִידַע וּלְהַסְתַּפֵּל תַּכְף בְּמָה שְׂאִין לוֹ רְשׁוֹת וְעַל - יְדֵי זֶה נִתְמַעְטָה הַשְּׂגָתוֹ לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ בְּעֵצְמוֹ בְּחִינַת פְּגָם הַיָּרֵחַ שְׁנֵדְמָה בְּחֲמָה שְׁנֵמְשָׁכַת אוֹרָה מִבְּחִינַת הַיְדִיעָה. וְאוֹרָה שֶׁל הַלְּבָנָה נִמְשָׁכַת מִבְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנִּי"ל, עַל - כֵּן לֹא רָצָתָה לְהַמְתִּין וּלְהֶאֱמִין שִׁיְהִיו שְׁנֵיהֶם שְׂוִין. וְאַמְרָה, אִי אֶפְשֶׁר לְשַׁנֵּי מְלָכִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי לֹא רָצָתָה לְהֶאֱמִין שֶׁהַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב נִכְלָלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד וְעַל - יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד דִּיקָא מְשִׁיגִין הַשְּׂגָת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל - יְדֵי זֶה נִתְמַעְטָה.

יום חמישי

ריבוי החיים למטה. עוצמות הטבע והחיים הטבעיים. התנינים.

רבי צדוק, דובר צדק – פרשת אחרי מות אות ד. ועיין בזוהר בא (ל"ד). רזא דתנין הגדול ומשה דחיל מיניה וכו' עיין שם כל לשונו שם ובעמוד ב' ובדף ל"ה באורך מרזא דהתנין הגדול אשר הוא נקרא דרך

נחש ושם נתבאר סוד זה איך הוא עלי צור. והנה משה דחיל מיניה ולא נמצא בכתוב שירא מפרעה רק נתכוין למה שאמרו במטהו שנהפך לנחש וינס מפניו פירוש כידוע ענין עשר ספירות ואיך נחלקים לחמישה פרצופים. אריך אנפין והוא הכתר רצה לומר עומק ראשית המחשבה ורצון הנעלם. ואבא ואימא הם מחשבה שבמוח ורצון שבלב. וזכר ונקיבה הם כוחות הפעולה וגמר המעשה. ודבר זה יש זה לעומת זה גם כן בפעולות רעות ומחשבות רעות ורצונות רעות. והם תשעה תנינים הנזכרים בזוהר שם. והתנין הגדול הוא העומק ראשית ושורש הנעלם:

והנה העכו"ם הם כללות כוחות הרע והמלכויות הכוללות הם השורשים. שהשאר ענפים ופרטים. ולכן ארבע מלכויות הם חמישה פרצופי אבא ואימא זכר ונקיבה. והם משעבדים בישראל כידוע שכל הגלויות הם בירורים לישראל שבכל מה שיעבור עליהם הם תקיפים באמונתם ודבוקים בקדושה. וכל כח רע דעכו"ם הוא מברר הכח הטוב שכנגדו בישראל. וכולם אחר שכבר נבחרו ישראל מה' יתברך בעת מתן תורה דהיינו שכבר נודע בשם אומה ישראלית חלק ה' ושורשם הנעלם הוא מה' יתברך. אבל גלות מצרים היה עד שלא נקרא בשם ישראל והוא לברר זה שיקרא בשם ישראל היינו לברר ששורשם מחלק ה'. ולכך גלו למצרים שהוא נגד פרצוף אריך אנפין בטומאה כמו שכתבתי במקום אחר כי הם העיקר ששורשם הנעלם רע. ולכך נקרא פרעה התנין הגדול מאותם תשעה תנינים כי הוא כתר שהוא פרצוף ארוך והגדול בכל העשר ספירות:

ולכך אמר לו הקב"ה למשה שם אהיה כידוע שהוא שם הכתר ואמר אשר אהיה לרמוז על גלויות אחרת. כי אף על פי שיתברר שורש הנעלם שלהם עדיין לא יתברר לגמרי עד היום שנקרא ההוא. וצריכים עדיין לשעבדים וגלויות. אבל התחלתו הוא עכשיו אבל שלימות בירורו הוא כשיתבררו כל התשעה שאחר כך שכולם הם נמשכים בשלימות מן השורש דה' יתברך. כי לולי כן נראה ההמשכה דמחשבה דיבור ומעשה סותר ומעיד על השורש שאינו כן. אבל כשיתבררו כל התשעה ספירות הנמשכות שהכל בקודש אז יבורר לעין כל השורש הנעלם איך הוא דבוק בה' יתברך. אבל בגלות מצרים הוא רק בירור שורש הנעלם לבדו עד שזכו למתן תורה בכפיית הר כגיגית לכוחות הנגלים שעדיין לא נתבררו. ולכך נאמר אהיה לשון עתיד. כי הוי"ה הוא מה שנגלה לכל. ולכך שם הוי"ה הוא תואר אתה כנודע פירוש לזכר נוכח ואהיה היינו שהוית ה' יתברך עמהם נעלמת עכשיו עדיין ועתידה להתגלות. ובאמת טענו במצרים הללו עובדי עבודה זרה וכו':

ולזה שאל משה מה אות והראהו במטה שהוא מטה האלקים וכשהשליכו לארץ נעשה נחש ורע אף על פי ששורשו בטוב. ומשה דחיל מזה שראה איך הטוב מתהפך לרע ממש ולנחש שהוא שורש והתחלת הרע. וינס מפניו שלא רצה להשתדל בזה לנצח לשורש הרע וכמו שמובא בפרשת בא (ל"ד). דחמא ליה משתרש וכו' פירוש כמו שמובא שם בעמוד ב' עובדא דבראשית ברזא דהתנינים הגדולים וכו' עיין שם פירושו כי יש מעשה בראשית ומעשה מרכבה. **מעשה בראשית היינו ההכרה מצד הנבראים.** שזה ענין הבריאה דמעשה בראשית **להיות נבראים נראים נבדלים מן ה' יתברך** כענין מלך ועם ומכירים מלכותו ואדנותו ומיחדים עצמם בו. וזהו פתיחה לתורה כי על זה נוסד כל ענין התורה ללמד לנבראים שנראים נבדלים מה' יתברך **שיכירו שאינם נבדלים.** ועל זה הוא כל התרי"ג עטין להגיע להכרה וכל חכמת התורה. ומעשה מרכבה הוא מצד ה' יתברך איך הוא רוכב על כל הבריאה כולה ומתאחד בהם. והם העשרה מאמרות דמעשה בראשית שפעולות המאמרות הוא מעשה בראשית והמאמר עצמו דויאמר אלקים הוא מעשה מרכבה איך המאמר ה' רוכב על הפעולה כי כח הפועל בנפעל ומתיחד בו וזה נקרא מראות אלקים ביחזקאל שאין ההכרה מצד הנפעל רק מצד הפועל. והיינו מצד שחלק ה' עמו ונפשו מתיחדת כל כך בפועל עד ששבה להיות היא והוא אחד ואז מכרת מצידו:

ולכך אין דורשין וכו' (חגיגה י"א ע"ב) כי במעשה בראשית הם שנים בורא ונברא. ואין דורשין לשנים חוץ ממנו דהיינו שלושה שזהו העדר ההכרה בבורא שאז יש יותר משנים, אבל בהכרה שיש בורא אין יותר משני דברים בורא ונברא. ומעשה מרכבה הוא התיחדות כל כך עד שאינו אלא אחד. ולכך אמרו (מכילתא בשלח ג') ראתה שפחה על הים וכו' פירוש שאז באבדן מצרים כולו שהוא שורש הנעלם דרע. אז נתברר שורשם הנעלם דטוב ששורשם רק מה' יתברך וזה תכלית היחוד כאשר מתברר זה לעין ואז ראתה וכו' כל המעשה מרכבה דיחזקאל, שרצה לומר איך ה' יתברך רוכב על כל הבריאה כולה והם רק ככסא ומרכבה לו לא זולת ודבר בפני עצמו:

ואמר דעובדא דבראשית רצה לומר מעשה בראשית דהיינו הבריאה מצד שהיא בריאה ונראה כנבדלת מה' יתברך היא משתלשלת על סנפירי דדא. פירוש סנפירין הוא ששט בה ורצה לומר על שטיטת תנין זה ותנועותיו נתייסד כל מדריגת המעשה בראשית איך היא מצידה נראית מובדלת מעצמות דה' יתברך. הוא רק על ידי שורש הרע שברא ה' יתברך פירוש שרצה שיהיה מציאות טעות כל כך עד

שיחשבו שעולם בלא מנהיג. ועל זה ממש שהם תכלית הרע הגמור שהוא העדר ההכרה שהכל מה' יתברך והשורש הנעלם היינו עומק ראשית דמחשבה זה ברצון ה' יתברך שרצה שיהיה נמצאים מחשבות ורצונות ופעולות כאלה בעולם, נמצא שורש נעלם זה הוא משתרש בשרשין עילאין. רצה לומר בעצמות רצון ה' יתברך שרצה שיהיה כך. רק מכל מקום מאחר שרצון זה הוא מצד הבריאה שיש מקום לדבר נבדל אם כן הרי גם רצון זה נברא ומחודש כי בזולת בריאה שרצה לומר דבר נבדל מה' יתברך כהבדל היש מאין אי אפשר להיות מקום לרצון זה כלל ואם כן גם שורש רצון זה נראה כנבדל מעצמות ה' יתברך. אבל באמת הוא מעצמותו יתברך. ונמצא מצד הפעולות דרע דהיינו שמחשיב כל הבריאה לדבר נפרד מה' יתברך אז גם שורש הרע נעשה נפרד מה' יתברך וכאילו הוא שורש רצון נפרד הרוצה שיכירו שהעולם נפרד מה' יתברך. וזהו עומק ראשית ושורש הנעלם דרע שעומק ראשית דמחשבתו הוא שיהיה מחשבות ורצונות אלו. אבל כאשר מכיר שהעולם הנראה לנפרד הוא הכל מה' יתברך שבראו והוא מלכו ואדונו שזה נקרא מעשה בראשית אז ממילא מכיר דגם התנין הגדול רצה לומר שורש הרצון להיות מציאות לרע הוא גם כן מה' יתברך שמכלל הבריאה היה גם כן שורש רצון זה ונמצא נתתקן שורש הרע. שמאחר שמכיר שהוא מה' יתברך אינו שורש רע ונמצא כל השתלשלות הבריאה על קוטב רצון זה שיהיה אפשרות גם כן לחשוב שהבריאה נפרדת מה' יתברך דלזה היה עיקר הבריאה דמעשה בראשית:

יום הששי

ריכוז החיים, איכותם והעלאתם. אכילה- חלק מהצמיחה מלמטה למעלה של החיים. שורש לגדיעת חיים נמוכים והעלאתם למעלה.

מהר"ל, דרך חיים - פרק ג משנה יד

והנה פירוש ויברא את האדם בצלמו, כי האדם הוא בצלמו של הקדוש ברוך הוא, ר"ל מתיחס לו יתברך מצד עולם הזה הגשמי, כי בריאת האדם בעולם הגשמי שיהיה האדם מלך בתחתונים כמו השם יתברך על הכל, ונברא מפני כך האדם בציור הגשמי כמו שהוא יתברך נבדל, ושייד לומר על זה כי בצלם אלהים עשה את האדם ופירוש הגון הוא. ואם אתה רוצה לפרש מלת בצלמו הצלם שיש לו להשם יתברך לפי האמת, תפרש מה שנאמר נעשה אדם בצלמו כדמותו, אף כי בודאי הצלם והדמות באים על התואר והתמונה, בכאן לא בא רק על עיקר הצלם והתמונה שכל דבר שיש לו צלם ודמות יש לו זיו והוא עיקר הצלם והדמות דהיינו האור והזיו של הצלם, וכמו שאמר הכתוב (דניאל ג') וצלם אנפוהי אשתני ואין ספק כי לא היה משתנה התמונה הגשמית, רק כי כאשר יקרה לאדם דבר מה משתנה לו הזיו של הפנים והאור שלו, וזה פירוש הכתוב נעשה אדם בצלמו כדמותו כי דבק בפנים שלו זיו וניצוץ עליון דבק בו ודבר זה הוא צלם אלהים. ובזה מיוחד האדם מכל הנבראים בזיו ואור הצלם, ואין האור הזה אור גשמי כלל אבל הוא אור וזיו נבדל אלהי שדבק באדם ועליו נאמר כי בצלם אלהים עשה את האדם, כי השם יתברך נקרא אור כי האור בכל מקום בא על דבר נבדל בלתי גשמי שהרי האור אינו גשמי כלל, ודבר זה ביארנו בהקדמה אצל כי נר מצוה ותורה אור שהאור מורה על דבר נבדל בלתי גשמי, וזהו ענין הצלם שהכתוב רצה לומר כי האדם הזה הגשמי דבק בו ענין נבדל לגמרי בלתי גשמי וזה זיו צלמו. וכמו שמקבל האדם הנשמה העליונה עם הגשם, כך מקבל האדם הגשמי הזיו והניצוץ העליון הזה. ומצד האור הנבדל הדבק באדם כאשר הוא מסולק ומופשט מן הגשמי הוא צלם אלהים לגמרי, כי זה ההפרש שיש בין האדם ובין המלאך, כי המלאך נבדל בעצמו ומצד הזה הוא במדריגה יותר עליונה, אבל האדם הגשמי הוא מקבל כח נבדל והוא צלם הזה שהוא אור זיו בלתי גשמי הדבק באדם ועוד יתבאר:

ועיין לקמן אצל כל הנקרא בשמי, כי כל הנבראים יש להם דבר זה שדבק בבריאתם הפאר וההדר בלתי גשמי, רק אצל האדם הוא נקרא צלם אלהים שהוא יותר אלהי. והדבר הזה ברור כי המלאכים אף שהם נבדלים מן הגשם אין נבדלים לגמרי, אבל האדם מה שמקבל האדם הוא כח נבדל לגמרי אף שהוא עם נושא ולא נמצא בלא נושא יש לדבר נבדל המקבל האדם פשיטות יותר. ודבר זה יש לך להבין בסוד החכמה שנאמר על המלאכים שיש להם כנפים אשר הכנפים יש לבעלי חיים ודבר זה בצד עצמם, ורמז לך כי המלאכים מצד עצמם אינם נבדלים לגמרי ויש להם נטיה אל בעלי חיים הגשמיים, רק השם יתברך הוא פשוט בתכלית הפשיטות לגמרי, והאדם מקבל כח נבדל פשוט עומד בנושא הוא זיו העליון אשר הוא זורח עליו ומקבל אותו הניצוץ האדם. וזהו אמרם במסכת בבא בתרא (נ"ח א')

נסתכלתי בשני עקביו של אדם הראשון והיו כשני גלגלי חמה, כי אור הצלם והניצוץ הזה שהיה מקבל אדם הראשון עקביו שהוא סוף שפלות שהרי הוא רחוק מן הפנים שהוא עיקר הצלם הוא דומה לגלגל חמה שהוא הזוהר העליון, כי הניצוץ הזה שהיה מקבל אדם הראשון הוא ניצוץ עליון נבדל ולכן עקביו דומים לגלגל חמה.

ומפני כי יעקב אבינו היה קרוב אצל אור הזה כאשר ידוע למבינים, אמרו שם (בי"מ פ"ד, א') כי שופרי' דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון והכל הוא ניצוץ עליון אשר מקבל האדם. ואם לא היה אור הצלם הזה דבק בו לא נמצא באדם מה שאמרו חכמינו ז"ל במסכת שבת בפרק שואל (קנ"א, ב') עוג מלך הבשן מת צריך לשומרו מן העכברים תינוק בן יומו חי אינו צריך לשומרו מן העכברים. והתבאר לך ענין הצלם הזה שהוא אור וניצוץ אלהי נבדל דבק באדם, ועל זה אמר כי בצלם אלהים עשה את האדם, כי אשר הוא מקבל הוא נבדל לגמרי והבן הדברים האלו:

יום השביעי - הכלת כל התמונה והתכללותה.

עבודת הקודש/רבי מאיר אבן גבאי - שבעת ימי בראשית

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק ד - כלל הימים

בבא הרצון לברא הנמצאים והיה צריך שהקדמנו, והיה הכל נסתר ונעלם באויר לבריאתם אצילות המאורות כמו הקדמון, בא החפץ ונבקע, ובאותה בקיעה נגלית נקודה אחת נעלמת והיה יש מן האין, ולזה היתה הנקודה ההיא התחלת הכל ונקראת ראשית, מאמר ראשון שקדם לכל המאורות, והוא אמרם בראשית נמי מאמר הוא, ובכחו היו כל שאר המאורות, והיא פטר רחס כל ההויות, כי ממנה נתפשטו ונאצלו שאר הכחות כלם בהתפשט ממנה בכח החפץ הפשוט הנעלם בית והיכל לשבת, לזרוע בה זרע קדש שאר כל המאורות. ומלת בראשית כוללת שתיהם בסוד רא"ש ביי"ת, כי בהיות ה"א ראשונה נכללת ביו"ד של שם, עדיין היה הכל במחשבה, וכשנתפשטה המחשבה סוד הנקודה הראשונה אז נגלית יותר, והגלוי וההתפשטות ההוא היה לתועלת הנבראים והוא אלהים חיים. והסוד בראשית ברא אלהים בכח ראשית היא הנקודה הראשונה המחשבת ברא הנעלם הבית המקודש הנקרא אלהים, שבכחו היו שאר המאורות וממנו נתפשטו מהזרע ההוא שנזרע בו מראשית והוציא תולדות מהזרע ההוא, והוא סוד כ"ב אותיות שבאו בבניה מסוד ראשית חכמ"ה, שמהם סוד תורה שבכתב נבנית, וזה סוד א"ת כלל כל האותיות. השמים קול ובת זוגו כי בחבור אחד יצאו וזה סוד את השמים זכר ונקבה ו' ה' ה"א אחרונה נקראת א"ת כלל כל האותיות שהיא כלל הכל אחר כך נכללו שניהם במלה אחת בסוד וא"ת וא"ת, וזה סוד ויהו"ה הוא וב"ד בייחוד אחד, אחר כך נתפשטה ממנו לעשות תולדות לקיום העולמות וזה סוד הארץ סוד אלהים ב"ד של מטה, כי בהאצל והתפשט בה הכל מסוד אלהים עליון נשא' היא שם זה לברא עולמות כמוהו, זה ברא שמים וארץ וזה ברא שמים וארץ, וזה סוד ב' בראשית שני עולמות כי אלהים עליון הוציא וברא שמים וארץ בכח ראשית החפץ, ואלהים של מטה סוד ה' אחרונה הוציאה שמים וארץ וכל צבאם ממה שנאצל ונתפשט בה מכח עליון, ומלת בראשית תרמוז לשניהם כי הכל נעשה מכח ראשית, וכשיתפרש בעליונים יהיה אלהים סוד ה"א ראשונה שבשם וכשיתפרש בתחתונים יהיה אלהים סוד ה"א אחרונה שבשם. הנה כי מכח ההויה והתפשטותה בעליונים היתה ההויה והבריאה בתחתונים, ואלו לא

היתה למעלה היתה נמנעת למטה וכמו שנאצל החפץ וההויה מראשית חכמה ונזרע הכל בבי"נה להיות שמים וארץ העליונים, כן בא הכל ונאצל ונתפשט הכח ההוא בה"א אחרונה סוד אלהים של מטה לברא שמים וארץ התחתונים עם כל צבאם :

ענין אחר ואת ו' את וא"ו שבשם כולל כל האותיות מסוד אלהים עליון שהאצילם בו, וזה סוד ואת והוא סוד וא"ו שבשם מאציל אותם בארץ היא הארץ הראשונה הנזכרת בפסוק ראשון בסוד הארץ, וזה וא"ת הארץ הכל מתקבץ בה בסוד כל הנחלים הולכים אל הים, ובה הכח בראה ופעלה כל מעשה בראשית בתחתונים מכח מעשה בראשית מעשה בראשית דיקא. והנה אלהים עליון הוציא שמים וארץ כאחד באצילות אחד כמו שרמזנו, כן בדוגמא זו הוציא אלהים של מטה שמים וארץ יחד כאחד, והסוד כלו אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אלהם יעמדו יחדו. וסוד הכתוב באצילות ובבריאה, כי מצד שמאל שהוא יד שהוא באלהים עליון שאע"פ שאינו דין ממנו התחלתו יסדה ארץ הנקבה באה מן השמאל, ומצד ימין שבו גם כן טפחה שמים כי הזכר בא מן הימין. וכן בבריאה כי אלהים של מטה בו כלל הכל ימין ושמאל, ומצד הימין ברא וטפחה שמים, ומצד שמאל ברא ויסדה ארץ, ואלו למעלה ואלו למטה נהיו יחד כאחד וזה סוד קורא אני אלהם יעמדו יחדו. הנה כי אלהים של מטה סוד ה"א אחרונה, ברא ועשה התחתונים בדוגמת אלהים עליון בעליונים זה לעומת זה וזה בדוגמת זה וזה כדמות זה :

ענין אחר הנה בהגיע אצילות הכל מראש המחשבה עד סופה ובהתישב הכל שם האחרונה נעשת ראשית גם היא, כי היא ראש וראשית לכל מה שתחתיה והנה ראשית מראשית נלקחה חכמה מחכמה, ובראשית זה ברא אלהים עליון את השמים ואת הארץ התחתונים וכל צבאם, כי בראשית ברא אלהים אחר שראשית עליון הוציא והאציל אלהים עליון בכח הנעלם וממנו נאצלו שאר המאורות ונתישב הכל במקומו חזר הסוף ונאחו ונקשר בראש עם מי שאמר מעולם נסכתי מראש, ונקראת ראשית על שמה ובראשית זה ברא אלהים עליון שמים וארץ התחתונים, בו ברא הכל ובו מקיימו :

ענין אחר בראשית אמרו ז"ל בבראשית רבה אין ראשית אלא תורה, והכוונה על תורה שבכתב סוד וא"ו שבשם שהוא ראשית לה' הוית אחרונות, בראשית זה ברא אלהים של מטה סוד ה"א אחרונה את השמים ואת הארץ, וזה סוד אמרם שם היה הקדוש ברוך הוא מביט בתורה ובורא את העולם :

והארץ היתה תהו ובוהו. הארץ הזאת הנזכרת בפסוק ראשון היתה אחר שנאצלה תהו היה הכל מעורב, כמשל היין שנתעכר מחמת שמריו המעורבין בו והוא התהו המתהא, וזה היה קודם שנבדל ממנה ונקבע במקומו והשמרים ירדו למטה ונצלל היין וחזר תהו בהו שהוברר הפסולת נמצא מקומו ונתישב בו. וחשך על פני תהום. חשך זה הוא האש החזק, אלא שבהיותו נאחו ושורה על פני תהום נחשך, כי תהו הוא הסיג והשמרים היוצאים ממנו, ולפי שמסביר פני תהום פני רע נקרא חשך, וזה סוד ותכהין עינינו מראות ותכהין עינינו מה טעם מראות והסתכל בפני רשע. ואמנם רוח אלהים חיים בא ושורה על בהו להכינו ולסעדו, וזה סוד ורוח אלהים מרחפת על פני המים, פני המים הם אבנים המשוקעות בתהום שמהם מים יוצאים והם פנים פני תהום :

ובפרק אין דורשין. תאנא תהו זהו קו ירוק שמקיף את כל העולם שממנו יוצא חשך לעולם שנאמר ישת חשך סתרו וגו', בהו אלו אבנים מפולמות ומפולשות משוקעות בתהום שמהם יוצאים מים שנאמר ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. קו ירוק מקיף את כל העולם אין נקי ממנו. וממנו חשך. בתחלה ירוק ולבסוף חשך מחשיך פני הבריות, שנאמר ישת חשך סתרו ולהלן הקשו ומי איכא חשוכא קמי שמיא והא כתיב והוא גלי עמיקתא וגו' ונהורא עמיה שרא לא קשיא הא בבתי גואי הא בבתי בראי. ודאי החשך הזה בבתי בראי חוץ מן המחיצה הוא כטעם לא יגורך רע. בהו אבנים מפולמות ותהו אבן נגף יבש קשה כסלע אין בו לחלוחית ברכה מפולשות חונן ונותן ממה שמקבל ותהו מקריש ומיבש את המים מונע בר. ויש מחכמי האמת אומרים כפי מה שקבלו כי קו ירוק היא רוח מרוח ובה אבנים מפולמות הם ההויות, והכל אמת אינו חולק על מה שכתבתי כי ממנו מוצא הכל הן לטוב הן למוטב כפי מה שקבל מראשית כל כי מקו ירוק זה ממנו יוצא האור והחשך והאבנים המפולמות, ואי איפשר לעמוד על עומקן של דברים אם לא מי שנכנס בסוד העבור :

ובבראשית רבה רבי שמעון בן לקיש פתר קריא במלכיות, והארץ היתה תהו זו מלכות בבל שנאמר ראיתי את הארץ והנה תהו. ובהו זו מלכות מדי שנאמר ויבהילו להביא את המן, וחשך זו מלכות יון שהחשיכה עיניהן של ישראל בגזירותיה שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל. על פני תהום זו מלכות הזאת שאין לה חקר כמו התהום, מה התהום הזה אין לה חקר אף אדום כן. ורוח אלהים מרחפת זו רוחו של מלך המשיח היך מה דאת אמר ונחה עליו רוח יי' עד כאן. ומה נמרצו אמרי יושר, ומי חכם ויבן אלה נבון וידעם כלם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת, ומבקשי יי' יבינו כל :

ענין אחר והארץ היה תהו ובהו, שמים וארץ יצאו יחד כאחד דו פרצופין, אחר כך נחלקו ונלקחה הצלע מן האדם ויפרדו איש מעל אחיו וישבה לה הארץ תוהו ובוהו משתוקקת אל דודה להדבק בו, לפי שראתה השמים מאירים והיא חשוכה, עד שזרח האור והארץ האירה מכבודו והכרובים חזרו פנים אל פנים ובוהו נתקנה ונתבסמה:

ובבראשית רבה רבי אבהו ורבי יהודה בר סימון רבי אבהו אמר משל למלך שקנה לו שני עבדים שניהם באוני אחת ובטימי אחת, על אחד גזר שיהא נזון מטמיון, ועל אחד חזר שיהא יגע ואוכל, ישב לו אותו העבד תוהו ובוהו, אמר שנינו באוני אחת ובטימי אחת זה נזון מטמיון ואני אם איני יגע איני אוכל. כך ישבה הארץ תוהו ובוהו, אמרה העליונים והתחתונים נבראו בבת אחת העליונים נזונין מזיו השכינה, והתחתונים אם אינם יגעים אינם אוכלים. ורבי יהודה בר סימון אמר משל למלך שקנה לו שתי שפחות שתיים באוני אחת ובטימי אחת על אחת גזר שלא תזוז מפלטין ועל אחת גזר טרודין. ישבה לה אותה השפחה תוהו ובוהו אמרה שנינו באוני אחת ובטימי אחת זו אינה יוצאה וזוה מפלטין ועלי גזר טרודין. כך ישבה לה הארץ תוהו ובוהו, אמרה העליונים והתחתונים נבראו בבת אחת העליונים חיים והתחתונים מתים לפיכך והארץ היתה תהו ובהו. אמר רבי תנחומא לבן מלכים שהיה ישן על גבי עריסה והיתה מניקתו תוהו ובוהו למה שהיתה יודעת שהיא עתידה ליטול את שלה מתחת ידיו, כך צפתה הארץ שהיא עתידה ליטול את שלה מתחת ידיו של אדם שנאמר ארורה האדמה בעבורך לפיכך והארץ היתה תהו ובהו:

הנה כל אחד משלשה אלה רואי פני המלך בא להעיר על הסוד, אמנם הראשון כוונתו כי שמים וארץ העליונים יצאו יחד דו פרצופין והיו משתמשין בכתר אחד והאור בא אליהם בשוה והיו שניהם נזונין מזיו שכינתא עילאה יחד כאחד ולא היה שום אחד מהם נזון על יד חברו, ואחר שנחלקו ונבדלו זה מזה הארץ נזונת על ידי השמים שהוא אמצעי בין האם והבת, ובתחלה בא המזון אל השמים וממנו נזונת הארץ וגם זה בהתעוררות התחתונים. ועל זה אמר על אחד גזר שיהיה נזון מטמיון, השמים נזונין מטמיון עליון. והאחד יגע ואוכל, והיגיעה היא השפע הבא על יד התעוררות התחתונים והיא יגיעה רבה ויש בה מן הסכנה העצומה שאם אין התעוררות עולה מלמטה על ידי תורה ומעשים טובים כביכול אין מזונות למעלה, וכל שכן שעל הרוב את הישרה יעקשו ויעוררו הפך הכוונה ועל זה הארץ תוהו ובוהו:

ואמנם השני בא להעיר על סבת ההבדלה היות בה יד אל מדת המות, כי בהיות שניהם יחד היה האור והחיים ולשלום אין קץ, וכשנבדלו התעוררה ונהיתה מדת המות והחשך יכסה ארץ, והנה המשל מכוון מאד כי האחד אינו יוצא ואינו זז מפלטין העליון והוא נאחז וקשור הבן עם אמו, והשני נגזר עליו טרודין והיא ההבדלה שהיא השלוח והגרשוין, אשר לסבת זה נתן מקום להתעוררות סבה אחרת למשול והיינו הארץ תוהו ובוהו בסבת התעוררות התהו והמות:

ואמנם השלישי בא להעיר על סוד מופלג, כי ההבדלה סבת מציאות החשך ההוא ועדיין לא נתן לו מקום למשול, כי לא היתה שם סבה עד שחטא אדם הראשון ובסבתו נפרצה הלבנה ונתמעטה, והיינו שנטלה המנקת את שלה מתחת ידו שנתרחקה בעבורו ונתאררה האדמה בסבתו, ובוהו מצא הכנעני מקום לבא בית יי ולטמא המקדש, ולפי שצפתה הארץ כל זה והמקום לכל זה היתה ההבדלה, ישבה לה תוהו ובוהו, וזה יהיה כן עד אשר יתקיים והיה אור הלבנה כאור החמה וגוי' כי יתמלא החסרון והפרצה תגדר ולא יהיה כנעני עוד בבית יי צבאות. ובוהו נשלמה הכוונה בזה הפרק:

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק ה - יום אחד

ויאמר אלהים יהי אור ויהי האור. כתיב הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי. כשסרו הסיגים שהם תהו ובהו וחשך ונבדלו מן הכסף ונקבעו במקומם הראוי להם, נשאר הכסף נקי טהור בלא שום סיג, אז יצא לצרף כלי, כי סר המונע הכלי והוא האור, כי בהעדר החשך נמצא והיה האור הנערב שהוא כלי הבריאה, וזה סוד והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת ומתרגמין מנשבא, מנשבת ומפרכת הסיגים ההם, מעביר החשך המכסה ומונע האור. ובהעדר החשך מיד ויאמר אלהים יהי אור, הארץ האירה מכבודו, מכאן ראשית הבריאה ומכאן התחלת החפץ למצא גנזי הסודות איך נברא העולם בפרט, עד כאן כלל שהכל היה סתום ועולם תלוי באויר שאינו נתפס, והכל בסוד נסתר בחשאי אין קול נשמע, וכשנתפשטה הנקודה הסתומה בהיכלה וזרע בה הכל הנה היו הדברים מוכנים לצאת ולהשמע החוצה בשם אלהים. ולזה כתיב בו אמירה כי למעלה אין אמירה נזכרת ולא נשמעת בפרט, ואף על פי שאמרו בראשית נמי מאמר הוא, ודאי מאמר הוא שהוא כלל הכל אבל לא נכתב בו ויאמר, לפי שהכל שם בסוד ובהסתר דבר בחשאי, ומכאן סוד התולדות מה שנזרע בו לצאת ולהשמע החוצה, כשנזרע בו היה בחשאי

ועתה מוציא ומוליד ומה שיצא ונולד נעשה קול שנשמע החוצה. וזה סוד ויאמר אלהים יהי אור י"ה סוד יו"ד שבשם הגדול וה"א ראשונה שבו שם הכל זה משפיע ומזרע בזה וזה מוציא ומוליד י"ה, ונוסף בו היו"ד לחזור אל הנקודה הראשונה מקום התפשטות הכל שיהיה ראשית להתפשטות שאר דברים להורות כי שם הכל ומשם נאחז ותלוי והכל חוזר שם ושם צרך הכל והסתפקות הכל. והנקודה הזאת הוא הרצון הפשוט שבו היה הכל ולו הכל צריכים וחוזרים לו, והאומן הפועל בכל דבר ודבר חוזר ונמלך ברצון ההוא, נמצא שהכל נעשה ברצון ההוא ואין דבר יוצא חוצה לו. והמבין סוד זה ידע באמת כי לא היו ענייני הבריאה בהשתלשלות הסבות זו מזו כדעת המתחכמים מדעתם ובודים מלבם :

ובמדרשו של ר' נחוניא בן הקנה ע"ה א"ר ברכיה מאי דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר והיה, משל למלך שהיה לו חפץ נאה והקצהו עד שזמן לו מקום ושמו שם הה"ד יהי אור ויהי אור שכבר היה. והסוד בזה כי הנקודה ההיא שנגלית מסוד אור הקדמון והיא סוד י" שבאור כיון שאות י" נתפשטה ויצאה ממנו נמצא כי מה שנשאר מאור הוא אור והיינו אור שכבר היה. ונמצא גם כן שהנקודה ההיא אור גם כן שהרי היא חלק מהאור הקדמון שהוא האור שאין ערך וקצבה לו, והנקודה ההיא לרוב דקותה והתעלמותה עדין כאלו הוא בחביון אור שאינו נתפשט ולקיום העולם נתפשט ממנה אור גדול, ולפי שאור ראשון שהיא הנקודה נעלם מאד נקרא זה האור שנתפשט ממנה אור ראשון ראש הבנין ימין י" רוממה אל גדול, וזה סדר ההויה יה"י סוד יו"ד ה"א חכמ"ה ובינה אור סוד אל גדול שנמשך מאות יו"ד אחרונה שבמלת יהי שהיא הראשונה בחזרת חלילה להיותה ראשית לשאר הדברים כמו שרמזתי למעלה. ויהי זה הוית החשך הנקרא אלהים. אור כללות שמאל בימין ובסוד זה א"ל הוא אלהים שנכלל ימין בשמאל והרי הכל כלול ומיוחד זה בזה ימין בשמאל ושמאל בימין להעיד על הייחוד :

וירא אלהים את האור כי טוב. זה קו האמצעי, כי טוב מאיר מעלה ומטה ולכל הצדדין שם יהו"ה הכולל את הכל ומיוחד את הכל. ויבדל אלהים בין האור ובין החשך הפריש המחלוקת עושה שלום במרומו המשלים בין ימין ושמאל ומיוחדם והסוד הפנימי ויבדל אלהים בין האור ובין החשך כשיצאו אור מימין וחשך משמאל, יחד הנקבה מאחוריו ואחר כך הפרישם כדי לכוללם יחד זה בזה, לא שהיה שם הבדלה חלילה אלא הנקבה שהיתה מאחוריו הביאה לפניו להיות פנים בפנים ולהדבק יחד להיות הכל אחד לקיום העולם לשאת ענף ולעשות פרי, ויקרא אלהים לאור יום הוא נקרא יום לפי שסבתו הימין, והיא נקראת לילה לפי שסבתה השמאל דכתיב ולחשך קרא לילה למי שסבתה החשך קרא לילה, אחר שהפרישם קרא שם לכל אחד כפי סבתו ואין ההבדלה אלא בשמות שהרי חזר וכללם יחד להיות אחד, וזהו שכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד לילה ויום נקראים אחד ולהורות על זה לא אמר יום ראשון :

ובבראשית רבה א"ר יהודה בר סימון יהי ערב אין כתיב כאן אלא ויהי ערב מכאן שהיה סדר זמנים קודם לכן. א"ר אבהו מלמד שהיה בונה עולמות ומחריבן עד שברא את אלו אמר דין הניין לי יתהון לא הניין לי. סדר זמנים הם דו פרצופין שהם מדת יום ומדת לילה, והם כח חמה ולבנה התחתונים שמהם הזמן נמצאו העליונים סדר הזמנים התחתונים. ודברי ר' אבהו הם דברי סתר נפלאים ועמוקים עד מאד ואי אפשר לדבר בהם כל הצורך, ומשום שלמות הענין ארמוז בהם רמזים דקים קרובים לבאור, נפלאות החכמה העליונה מחשבת תמים דעים להמציא השלמות להשלים הנברא, וזה השלמות יהיה בת לו בחירה ורצון כדמותו בצלמו להדמות אליו, וזה בשומו לפניו כל הדרכים והוא יבחר הטוב בעיניו וכענין ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, ולהיות זה כן ואי אפשר להגיע השלמות בלתו, ראה בחכמתו הנפלאה להמציא מצואים מהם השרש לטוב ולמוטב והאדם ימשך עצמו וישלח ידו ויקח מאשר ירצה באין מכרית, המציא מצואים מהם ימשכו החיים והטוב לנמשך אחריהם, וכן כנגדם המציא מצואים מהם ימשכו המות והרע לנמשך אחריהם, ואלו כדמות קליפה לאלו, והנה הקליפה קודמת להיות משמרת לפרי, זה נעלם פנימי וזה נגלה חיצון, והנעלם הפנימי יותר קרוב ויותר אהוב לסבה הראשונה יתברך, והאדם נבנה ונשתכלל משניהם, ולזה היה בו נגלה ונסתר גשמי ורוחני, והרוחני יותר קרוב ויותר אהוב ובו משני הצדדים יצר טוב ויצר רע להורות על שרשיהם, ויצר הרע קדם בו קדימה זמנית כי כן המקור שממנו נאצל קדם, ובמעשה בראשית נרמז בסוד התהו שנבנו העולמות ההן בו והתהו קדם לבהו והחשך לאור וכמו שרמזנו למעלה, ולפי שהעולמות ההן נבנו בתוהו לא נתקיימו, כי כל עוד שלא נגלית צורת האדם למעלה ולא נתקן בזכר ונקבה פנים אל פנים לא היה קיום לשום נמצא ולפיכך החריב העולמות ההן לפי שהיה בלא תקון הבנין בהם, והתקון הוא גלוי הצורה אשר בגלויה השלמות והתקון ובתחלת הווייתו היו פושעים ומקטרגים ומשחיתים המציאות הטוב, ולזה ראה יתברך שאי אפשר בהם הקיום, וזה אמרם יתהון לא הניין לי אין הנאה בהם לפי שאין הכוונה העליונה נשלמת בהם ואמנם המציאות הטוב שבו השלמות והקיום עליו אמר דין הניין לי, ואחר גלוי ותקון הצורה למעלה נתקיימו העולמות ההן, אחר שהחליש כחם ותקפם והורידן ממדרגתם, ובזה הוכנו לקיום ולתקון כפי הכוונה העליונה ולצורך הבריאה, וכמה סתרים נוראים בזה ואסור להרחיב בהם הדבור, והעקר והשרש אי אפשר לעמוד עליו כלל לפי שהוא תלוי במחשבה העליונה שאין לשום נברא התפסה בה, ואדון הנביאים שאל

עליה ונמנעה ממנו. ולא הייתי מעלה על ספר שום דבר ממה שכתבתי בסוד זה, אבל הוצרכתי לרשום ולרמוז בו רמזים להלהיב לבות החכמים ולהעירם לתור ולבקש את דבר יי, ולמען יאמינו ויבינו כי דברי חכמנו הקדושים ע"ה אמתיים מקובלים מהנביאים נמנע ההשגה בהם אם לא מפייהם, ומי שלא בא בסודם ובקהלם יטיל מום בהם ויצרפם לדעות זרות ואמונות נכריות חלילה להם מהם. ודי בזה לענין הפרק:

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק ו - יום שני

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים מכאן סוד השניות וההבדלה ולזה אמרו שנברא בו גיהנם ובפרק מקום שנהגו מפני מה לא נאמר כי טוב בשני בשבת מפני שנברא בו אור של גיהנם. ובבראשית רבה למה אין כתיב בשני כי טוב שבו נבראת גיהנם. ואסיקנא בפרק מקום שנהגו חללה קודם שנברא העולם ואור דידה בשני בשבת. והוא סוד נעלם. ועוד בבראשית רבה שבו נבראת מחלוקת שנאמר ויהי מבדיל בין מים למים אמר רבי טביומי אם מחלוקת שהוא לתקונו של עולם ולישובו אין בה כי טוב מחלוקת שהוא לערבובו על אחת כמה וכמה. אין טוב אלא באחד ועד כאן היה הכל בסוד הימין שהוא האחדות האמיתי, **ומשם והלאה באה ההבדלה והשניות** שנברא בו סבתו, עם שהוא מחלוקת לשום שמים וסופה להתקיים לשם שמים ודאי כי מחלוקת **אש ומים** יצא שמים ובו נתקיים וזה סוד ויקרא אלהים לרקיע שמים. להבדיל בין מים העליונים למים התחתונים בסוד השמאל שבו ההבדלה והמחלוקת נבראת בו בשמאל, שהרי עד כאן היה הכל בשלימות ואחדות שהוא צד הימין, ומכאן והלאה שניות ומחלוקת על הימין שבו שלימות הכל וכשהתעורר השמאל התעורר המחלוקת ובמחלוקת ההוא שהעיר השמאל והשניות נברא גיהנם ובשמאל מתעורר ודבק:

וסוד הענין יהי רקיע יתפשט ויתאצל זה מזה להיות נכללים בפשוט ההוא זה בזה בימין שם א"ל גדול נרקע ונתפשט והיה אל אלהים אל ומה שנתפשט היה הים אל הים, וסוד הים ביושר זה הים גדול סוד מים עליונים נתהפכו אלו האותיות ונעשו ימ"ה והם סוד מים תחתונים והרי הכל בכלל אחד יחד, ולזה נתפשט שם אלהים ועלה לאלו ולאלו כשנתיישב הכל כל אחד במקומו הראוי לו לקיום העולמות ולשלמות הכוונה כי בתחלה היה הכל מים במים עד שהובדלו ונכרו אלו לעצמן למעלה ואלו לעצמן למטה. ה' אחרונה אלהים מים תחתונים ה' ראשונה אלהים מים עליונים, והסוד ויעש אלהים את הרקיע ויבדל ההתפשטות ההוא שהוא הרקיע שקודם הפשוט היה א"ל בסוד הימין נעשה אלהים. ובו סוד ההבדלה בשמאל בסוד ויבדל כי הפשוט ההוא היא ההבדלה עצמה ואמנם מים תחתונים עקרון שם אדני ועם כל זה כיון שנשלמו מים זכרים במים נקבות שם אלהים עולה ומתפשט בכלן כמו שכתבתי. ועם היות שהיתה ההבדלה בשני לא נתבטל המחלוקת עד בא יום שלישי השלם המסכים בין המחלוקת ומשככו ובו נתישב ונתקן הכל. ועם שזה המחלוקת היה לשם שמים כמו שרמזתי ובו הקיום עם כל זה לא נאמר בו כי טוב:

ובבראשית רבה לפי שלא נגמרה מלאכת המים. והסוד הנעלם ודאי לא נשלמה ולא נגמרה מלאכת המים מים עליונים ומים תחתונים היו בכלל אחד יחד מים מים היה הכל ואין שלמות בזה ולא גמר מעשה לפי שאי אפשר להיות תולדות לקיום העולם בהיותן בכלל אחד, עד שהובדלו ונכרו אלו לעצמן ואלו לעצמן ובוה עשו תולדות והיה הקיום, והסבה בזה הוא יום שלישי שבא והסכים והשלים והבדיל ביניהם בסוד אותיות הוה ה' עליונה מים עליונים ה' תחתונה מים תחתונים ו' ביניהם להשלימם ולהסכים ביניהם, ולולא שהסכים הקו האמצעי זה המחלוקת לא היו מתישבים ולא היה קיום בעולם. **ולהורות על ההסכמה והקיום והכללות יחד נקרא הרקיע שמים:**

ובבראשית רבה נטל הקדוש ברוך הוא אש ומים ופתכן זה בזה ומהם נעשו שמים. ובפרק אין דורשין במתניתא תאנא אש ומים מלמד שהביאן הקדוש ברוך הוא וטרפן זה בזה ועשה מהן רקיע:

ובמדרשו של ר' נחוניא בן הקנה ע"ה ומאי שמים מלמד שגבל הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן ראש לדברו דכתיב ראש דברך אמת והיינו דכתיב שמים אש ומים עד כאן. וזה סוד ויקרא אלהים לרקיע שמים אש משמאל מים מימין שהרו וילדו אפלה והרקיע כללן יחד בסוד שמים ובו אש ומים שהיו דקים ולחים נקרו ועמדו ונתקיימו והיינו עושה שלום במרומיו והרקיע הזה מתיימם ומיחדם:

ולדקות הייחוד והדבקות ביניהם אמרו בפרק אין דורשין ת"ר מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר הבית וראהו בן זומא ולא עמד מפניו אמר לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה לא שלש אצבעות בלבד שנאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים כיונה זה שמרחפת על בניה ונוגעת ואינה נוגעת. אמר להם ר' יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא

מבחוץ מכדי ורוח אלהים כתיב ביום ראשון והבדלה ביום שני הוא דהוה שנאמר ויהי מבדיל בין מים למים וכמה אמר רבי אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן אמרי כגודא דגמלא מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר כתרי גלימי דפריסי אהדדי ואמרי להם כתרי כסי דסחיפי אהדדי. עדין בן זומא מבחוץ חוץ מישוב הדעת הנכון שדרש כן שהרי מרחפת לא במקום הבדלה היא כתובה ובשביל שנפגע אמר כן, או שעדיין לא נכנס בסוד הדבר כראוי. ואמנם שאר החכמים לא נחלקו בשעור מה בין מים העליונים למים התחתונים שהכל מודים שאין ביניהם מקום פנוי, אלא שכל אחד נתכוון להפליג בדקות הדבקות והאחדות שכן הדבר באמת שאין שם מקום פנוי והכל דבק זה בזה מקשה [אחת] כשלהבת הקשורה בגחלת. ואמנם בכל השעורין אי אפשר שלא יהיה שם ריוח כל שהוא בנתים, וזה לא להבדיל חס ושלוש כי אם להודיע שלצורך התולדות והקיום מן הראוי להיות כן, ואם היה הכל מים במים אי אפשר הקיום בזה כמו שכתבתי, ולזה נבדלו ונכרו אלו לעצמן ואלו לעצמן בטפה שהוגלדה באמצען ונחלקו המים לשאת ענף ולעשות פרי ובה צדק ושלוש נשקו וזה הוא הייחוד השלם:

ובבראשית רבה אלו נאמר ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר על הרקיע הייתי אומר על גופו של רקיע המים נתונים, וכשהוא אומר ובין המים אשר מעל לרקיע הוי המים העליונים תלויים במאמר. ובפרק קמא דתעניות כמאן אזלא הא דתניא מים העליונים במאמר הם תלויים ופירותיהם גשמים שתאמר מפרי מעשיך תשבע הארץ. הנה הורו ע"ה שאין מים העליונים ומים התחתונים האמורים בענין מים ממש חלילה. ולהורות עוד זה אמרו בפרק אין דורשין אמר להם רבי עקיבא כשתכנסו אצל אבני שיש טהור הזהרו שלא תאמרו מים מים משום דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. הנה הודיעם הקדוש ע"ה שאין שם מים כלל. ומה שכפל ואמר אל תאמרו מים מים להודיעם עוד שלא יטעו במים עליונים ובמים תחתונים לחשוב חס ושלוש שאלו לעצמן ואלו לעצמן, אלא הכל רשות היחיד אחד מיוחד בלי שום פרוז, והמעלה כן על לבו דובר שקרים הוא ולא יכון לנגד עיניו. וזה סוד אמרם שהם תלויים במאמר להורות שאינן מים ממש, והמאמר הוא הרקיע המיוחדם שאלו ואלו תלויים ומתיחדים בו והוא אחד מעשרה מאמרות. ואמרו שפירותיהן גשמים, והסוד מפרי מעשיך מעשיו של הקדוש ברוך הוא תשבע הארץ ארץ החיים והם סוד התולדות והפרי לקיום העולמות, ולסוד זה היתה ההפרשה ברקיע להיותם נכרים ולא להיותם בערבוביא שאין קיום בזה:

ויש עוד שם דרך אחר נפלא מעמידין בו המים העליונים והמים התחתונים והרקיע והוא למטה בשולי הכסא וגם הוא אמת בסוד ההשתלשלות כי מנוגה העליונים נהיה ונמצא דוגמתם בתחתונים. וסוד המים והרקיע אלה המופלאים רמזתים בחלק הראשון מזה הספר בסייעתא דשמיא. ויהי ערב ויהי בקר יום שני יום ששבת השניות והמחלוקת בסוד ההבדלה בסוד השמאל. וכשהתעורר החוץ והקושי בזה הצד יצא משם סיג ושמרים בתכלית התוקף והקושי בלא שום לחות נקרשים מיד והם כלולים זכר ונקבה, ומהם סוד התפשטות הטומאה וקושי הדין וכמה מיני משחית ומיני פורענות למיניהם מהם יוצאים, והם רוח הטומאה וסוד הערלה ושניהם זכר ונקבה סוד אפע"ה ונח"ש נכללים יחד זה בזה, האפעה מוליד לשבעים שנה בחבור אחד וחזר הכל ונכללו בשבע של נחש וזה סוד גיהנם ויצר הרע שכל אחד שבע שמות יש לו. ובכמה מדרגות הטומאה מתפשטת מהם בעולם והכל בסוד השמאל מתפשט טוב ורע ובו הקיום וישוב העולמות כאשר ישר בעיני היוצר לעשות אשר לחכמתו ולתבונתו אין חקר. ובה נשלמה הכוונה בזה הפרק:

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק ז - יום שלישי

ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. אחר שהבדילה הפרכת בין הקדש ובין קדש הקדשים לקיום העולמות, בא המאמר הקדוש להשלים הענין בהמצאת דרך נכון בו יצאו וימשכו התולדות והפרי שהוא תכלית ההויה. וזה אמנם יצא אל השלמות בשיתאצל האור והשפע מראש ההויה דרך ישרה אל הקו האמצעי עד האמה ומשם בארה, וזה סבת התולדות והקיום, ולזה הקדים מאמר יקוו המים אל מאמר תדשא הארץ, והסוד יקוו המים יתאצל הכל מראש הנקודה המקור ראשית ההויה שמשם יצא הכל ונתפשט ובא בהיכל הקדש הוא הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן דרך קו ישר עד הגיע הכל אל מקום המאסף הכל שהוא כלל זכר ונקבה ח"י העולמים, וזה סוד יקוו המים והם היוצאים מה' ראשונה באים דרך ישרה מתחת השמים זו ו' זעירא שהיא תחת השמים ו' רבתי בסוד ו"ו אחת שמים ואחת תחת השמים והוא מקום אחד הוא קשר הייחוד והוא המיוחד ראש המחשבה עם סופה. ותראה היבשה סוד ה"א אחרונה שהיא יבשה ומשתוקקת אל ההשקאה, בסוד נפשנו יבשה והטעם אין כ"ל המשקה ומרוה אותה והיא פנים הנראים בערך הפנים העליונים שאינם נראים וזה סוד ותראה. והסוד תגלה היבשה להוציא הצמחים והתולדות בכח ההשקאה הבאה אליה מלמעלה, ועוד ותראה היבשה

שיהיו העינים רואים ומביטים בה ולא תהיה בהסתרת פנים תמיד עיני יי' בה ותהיה נראת אליו ויאיר פניו אליה והוא סוד הייחוד האמיתי. ויקרא אלהים ליבשה ארץ מלת קריאה הזמנה קרא וזמן אל היבשה ארץ שיתפשט בה הרצון באין הפסק. ולמקוה המים סוד הצדיק המרוה היבשה קרא ימים הוא בית כנישות מיא המים העליונים היורדים מלמעלה שם מתקבצים ומשם נמשכים ונגרים למטה להשקות ולרוות היבשה הצמאה. קרא ימים ששם הזמנת הימים העליונים, כל הנחלים והמקורים שם נופלים והוא נוטל הכל והוא מקור כלם להזילם למטה, ובו סיים המאמר וירא אלהים כי טוב ואין טוב אלא צדיק דכתיב אמרו צדיק כי טוב. ובב"ר יקוו המים יעשה מדה למים היך מה דאת אמר וקו ינטה על ירושלם עד כאן בארו ע"ה שהמים באים דרך הקו אל ירושלם העליונה וקו"ה כתיב קו ה' הקו נמשך ובא עד ה"א ומתיחדים יחד:

ובבראשית רבה פרשה ט"ו א"ר יהודה ב"ר אלעאי עץ החיים מהלך חמש מאות שנה וכל מימי בראשית מתפלגין מתחתיו. וכן האמת הברור שעץ החיים חמש מאות שנה הוא דבק ומתיחד בהם לצייר האותיות שנחצבו בו ולעשות תולדות בגן שעשועיו, בסוד באתי לגני אחותי כלה גני שהוא אחותי כלתי, וכל מימי בראשית כל המים היורדים ונמשכים מבראשית סוד הנקודה מוצא הכל באים אליו ומתפלגים תחתיו על ידו ורשותו. ודוד המלך נוטל הכל והוא מחלקו אח"כ בסוד ויחלק לכל העם וגוי לאיש חלת לחם אחת ואשפר אחד ואשישה אחת. הנה הוא מחלק מה שמקבל מן האבות, שדוד עני הוא ואין לו אלא מה שהניחו לו האבות בסוד נעלם, והנה הוא מקבל כסדר מלמטה למעלה נכללים בו יחד נרשמו בו כפי מדת כל אחת והוא מוציא ומגלה סוד קבלתו חלת לחם בסוד הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, אחת בכל אחד הזכיר לשון אחדות להורות על ייחוד הכל. אשפר אש פר בסוד האש הגדולה לפני שור מהשמאל שמשם עקר קבלת דוד. ואשישה אחת כד"א אשישי ענבים. סמכוני באשישות. והוא כלי בית קבול היין העליון המשומר בענביו, היין הטוב טובים דודיך מיין, והיין ההוא בא בתחלה דרך חסד לאברהם, והנה דוד מקבל הכל ומחלק לכל המונו, כתיב נתן להם ילקוטון וגוי וכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה בסוד טרף נתן ליריאו ביתה אלו ישראל כי הם נוטלים חלק בראש ואחר כך וחוק לנערותיה השאר לנערות אסתר שאר האומות:

ויאמר אלהים תדשא הארץ. אחר שנקוו המים ותראה היבשה נתיחדו שמים וארץ בהתעוררות המעורר התאווה סוד שמאלו תחת לראשי הנה זה סבת הוצאת הפרי והתולדות לאור מן הנעלם אל הנגלה, ובכח ואון הצדיק סוד ברית קדש עשתה פירות והוציאה תולדות בת זוגו ארץ החיים וזה סוד תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע. העשב מזריע זרע. אבל הדשא לא נאמר בו מזריע זרע, ואין מזריע זרע חוזר לשניהם. והטעם דשא לא נתן לקיום כי אם למאכל הבהמה הידועה הרבוצה בהררי אלף, והעשב נגזר בו הקיום וההשארות, וסוד הענין דשא אינו מזריע זרע לפי שהם מלאכים שנבראו בשני והם מזומנין למאכל בהמתו של צדיק, והם כעין קרבן לשכינה כי יש אש אוכלת אש, וזה סוד מצמיח חציר לבהמה. והנה הארץ העליונה הוציאה אותם בכח המים ההם היורדים עליה מלמעלה, ולפי שהם לה למאכל נבראו בתחלה וקדמו לעשב מזריע זרע שנגזר בהם הקיום והם מחנות קדושים אופנים חיות וכרובים שהם מתתקנים בקרבנות ובתפלה, בסוד ועשב לעבודת האדם בעבודת האדם הם מתעטרים ומתתקנים וכשהם בתקונם בסבת העובד השלם מהם יוצאים מזונות לעולם, בסוד להוציא לחם מן הארץ הנה הדשא מזדמן לבהמה והעשב מתתקן בעבודת האדם, והכל לתועלת ולתקון העולם להוציא לחם מן הארץ היא ארץ החיים והעובדים מתקנים מלמטה והברכה מתפשטת עליהם מלמעלה, בסוד עובד אדמתו ישבע לחם:

ובפרק י"א מפרקי רבי אליעזר בששי הוציא מן הארץ בהמות שהוא רבוץ בהררי אלף ובכל יום ויום מרעיתו אלף הרים ובלילה הם נצמחין מאליהן כאלו לא נגע בהם, שנאמר כי בול הרים ישאו לו ומי ירדן להשקותו, שמימי הירדן סובבין את כל ארץ ישראל חציין למעלה מן הארץ וחציין למטה מן הארץ, שנאמר יבטח כי יגיא ירדן אל פיהו, והוא מוכן לסעודה גדולה של צדיקים שנאמר העושו יגש חרבו עד כאן:

ובויקרא רבה פרשת אחרי מות בהמות בהררי אלף, ר' יוחנן וריש לקיש ורבנן, ר' יוחנן אמר בהמה אחת היא ורבוצה על אלף הרים ואלף הרים מגדלין לה כל מיני עשבים והיא אוכלת, שנאמר כי בול הרים ישאו לו, וריש לקיש אמר בהמה אחת היא רבוצה על אלף הרים ואלף הרים מגדלין לה מאכל לאכילתן של צדיקים והיא אוכלת, מאי טעמא והיה השרון לנוה צאן, ורבנן אמרי בהמה אחת היא ורבוצה על אלף הרים ואלף הרים מגדלין לה מיני בהמות והיא אוכלת, מאי טעמא וכל חית השדה ישחקו שם ואיפשר כן אית בעיר אכיל בעיר:

א"ר תנחומא גדולים הם מעשה האלהים מה משונין הם מעשין של הקב"ה, ומהיכן הוא שותה ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש, ר' יוחנן אמר כל מה שהירדן מכניס אחת לששה חדשים הוא עושה גמיעה אחת, מאי

טעמא שנאמר הן יעשוק נהר וגו', ר' שמעון בן לקיש אמר כל מה שהירדן מכניס אחת לייב חדשים הוא עושה גמיעה אחת, מ"ט שנאמר יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו ויש בהם לכלוך פה, ורב הונא בשם ר' יוסי אמר אין בהם לכלוך פה, ומהיכן הוא שותה, תני ר' שמעון בן יוחאי נהר יוצא מעדן ושמו יובל ומשם הוא שותה, מ"ט שנאמר ועל יובל ישלח שרשיו עד כאן :

וכלם לסוד אחד נתכוונו אלא שכל אחד נתכוון להעיר על הסוד ולגלותו ברמזים דקים ונראים כחולקים ואינן חולקים, כי הנה ר' יוחנן נתכוון להעיר על סוד הדשא שהוציאה הארץ ולא שנה מענין הכתוב במעשה בראשית, ולפי שהעשב מוכן למאכל הבהמה כפי הפרסום, לקח לשון עשב והאלף הרים בפי כלם הם סוד האלף לך שלמה, והנה הוא לשון חול שכן הדשא חולין הם, וריש לקיש אמר שמגדלן לה מאכל סתם לאכילתן של צדיקים סתם והוא אוכלת :

והסוד הנעלם עוד בא לרמוז שהכל מרויחין בגינה בין צדיק של מעלה ובין צדיק של מטה, צדיק של מעלה מקבל ויודע נפש בהמתו והיא סבת קבלתו מלמעלה כשהיא שלמה בשלמות, צדיק של מטה וגם הוא אוכל בטובה שהכין, ורבנן אמרו כי הדשא אינו כמשמעו כי מבהמה בהמות יוצאות וחוזרת ומושכת אותן אליה, ונכללן בה כבתחלה והוא השעשוע והשחוק דכתיב וכל חית השדה ישחקו שם, ומן הירדן אשר עליה שותה כל מה שמכניס לששה חדשים שמושך אליו מששה חדשים ומ"ב חדשים והכל לכוונה אחת עולה הששה והי"ב ולגמיעה אחת כדי לכלוך פה, ואמר רב הונא שאפילו לכלוך פה אינו מספיק, ואמנם השתיה כדי ספוקה והותר לא ימצא לה כי אם מן המקור הבא תמיד ואינו פוסק והוא הנהר היוצא מעדן ויובל שמו כדברי רשב"י ע"ה :

ומה שאמרו בפרקי ר' אליעזר ובלילה הם נצמחין וכו' אמת הוא, כי ביום זמן האכילה ובלילה זמן הצמיחה בסוד בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל :

ובפרק אין דורשין כל יומא ויומא מיברו מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובטלי שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך. ובבראשית רבה פרשה ע"ו וכן במדרש איכה, בכל יום בורא הקב"ה כת של מלאכים חדשים והם אומרים שירה חדשה לפניו והולכים להם. והכל אחד וסוד אחד והוא מסתרי מעשה בראשית, בסוד תדשא הארץ דשא תוצא הארץ לא כתיב אלא תדשא לרמוז על דבר והפכו הוצאת הדבר ממנה וחזרתו אליה, ולסוד זה לא נאמר בו מזריע זרע לפי שהוא מתבטל ואין לו קיום כעשב שנאמר בו מזריע זרע שאינו מתבטל. והטעם שאלו אין להם דמות ולא צורה קיימת אלא לפי שעה נראים ואינם נראים ואינם עומדים חוזרים אל המקום אשר יצאו משם מן האש יצאו והאש אוכלתם בסוד כי י"י אלהיך אש אכלה הוא וחוזרים ומתחדשים וכן בכל יום :

ואמנם הרמזים בעשב מזריע זרע שהם בכלל הצורה הנוראה בסוד ודמות פניהם פני אדם פני אריה אל הימין וגו' ופני שור מהשמאל וגו' ופני נשר וגו', וסוד זה שני"א שור נשר אריה אדם כולם כלולים בדמות אדם ודמות אדם כולם כלם, העשב נתקן בצורה זו לעבודת האדם בשביל עבודת האדם כמו שכתבנו. ולפי שהם בכלל צורה זו הם תמיד בצורתם כמו שהם בלא שום מלבוש אחר ולא בענין אחר, ולזה נגזר בהם הקיום והם נצחיים וקיימים תמיד, ולזה נאמר בהם מזריע זרע להורות על השארותם באיש. האדם למטה הוא בצלם ודמות ואינו בקיום כאלה העליונים, לפי שעם שהוא בצורה זו שבה הקיום הנה צריך אל מלבוש החמר והוא מורכב, ולזה יש להיותו זמן מוגבל. ובלילה מתפשט מזה המלבוש ועולה למעלה, לפי שבלילה ממשלת המדה שרגליה יורדות מות והכל טועמים טעם מיתה, וכשהרוח עולה הנה מקרה הדשא הידוע גם היא יקרה והאש תאכלנה וחוזרת ומתחדשת כבראשונה ומתלבשת בחמרה בצורה הראשונה שהיתה בה, ולפי שהם צריכים לזה אין להם קיום כאותם הצורות של מעלה :

ולסוד זה כתוב חדשים לבקרים רבה אמונתך, אלה הם בני אדם שהם חדשים בכל יום מה טעם רבה אמונתך כמה דאת אמר וכל מעשהו באמונה, רבה היא ודאי וגדול כחה יכולה לבטל עליונים ותחתונים ולכלול בה את כלם ולא תמלא, וסוד זה כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת, הולכים אל הים והים נוטל וכולל הכל בתוכו ואיננו מלא ביותר ממה שהיה, ואחר שנכלל מהם ושאב אותם לתוכו חוזר ומקיא ומריק אותם וחוזרים כמו שהיו מתחלה, והנם חדשים ומתחדשים בכל יום ויום, ומצד שהם בכלל צורת האדם יש להם קיום ובוה דומים אל העליונים הנרמזים בסוד עשב מזריע זרע, ומצד המלבוש מתבטלים ומתחדשים בכל יום ובוה דומים אל העליונים המתבטלים ומתחדשים הנרמזים בסוד דשא :

ואחר שיצאה ונגלת התמונה הכוללת על התמונות שהיא צורת האדם בסוד עשב מזריע זרע, מה כתיב עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ אז נקרא עשב מזריע זרע, עשב שאותם הזרעים העליונים זרע על הארץ אינו מוציא זרע כי אם לתועלת הארץ להולידה ולהצמיחה להוציא פירותיה והעשב נעשה עץ

אילן גדול נושא פרי. ולסוד זה בא הכל כסדר נכון נפלא נשא שהוא מאכל הבהמה עשב מזריע זרע ואחר כך עץ פרי בתחלה עשב ואחר כך עץ:

וסוד הענין ביום השלישי עשתה הארץ ארץ החיים פירות בכח הצדיק דכתיב עץ פרי זה עץ הדעת טוב ורע שהוציא פרי בכח מי בכח עשה פרי זה צדיקו של עולם. למינו כל אשר נשמת רוח קדוש באפו שהוא פרי האילן ההוא רשום בחותמו למינו זה ברית שלום. בני נחלתו וחלקו למינו הם באים ואינם נבדלים ממנו הצדיק עשה הפרי ועץ הדעת מתעברת ומוציא הפרי למינו למין העושה הפרי שהוא הצדיק שיהיה כמוהו. אשרי חלקו של מי שדומה לאביו ולאמו ובמה דומה אליהם בחותמים שהוא רושם בו נמול ליום שמיני לדמות לאמו פריעת החותם וגלוי לדמות לאביו. וזה סוד עץ פרי, האם, עושה פרי, זה האב ברית קדש למינו שידמה לו ויורשם בו. אשריהם ישראל שדומים לאביהם שבשמים דכתיב ועמך כלם צדיקים וגוי, צדיקים ודאי מהם יצאו ולהם דומים. אשר זרעו בו על הארץ, זרע בו היה לו לומר ומה רוצה לומר זרעו בו, זרעו בו על הארץ ודאי זרע הוא"ו על הארץ שופכו לרוותה ולהצמיחה. ותוצא הארץ דשא וגוי למינהו, חוזר אל העשב מזריע זרע לפי שנגזר בו הקיום ואינו עובר, ולזה נכתב בו למינהו ה"א יתרה למין ה' ו' להורות על המוציא ובכח מי הוציא. ובבראשית רבה עברה על הצווי שכך אמר הקב"ה תדשא הארץ וגוי עץ פרי מה הפרי נאכל אף העץ נאכל, והיא לא עשתה כן אלא עץ עשה פרי האכל והעץ אינו נאכל. ובפרק קמא דראש השנה תרצו עץ עשה פרי ההוא לברכה לדורות הוא דכתיב. וכשהקשה לר' יהושע לא תרץ כן שהרי לדורות לא היה טעם עצו ופריו שוה ולזה הוצרך לתרץ ההוא כר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי כל מעשה בראשית בקומתן נבראו וכו' ודעתו שבאותה שעה הוציאה עץ פרי ולדורות קלקלה בחטאו של אדם:

ועל דרך האמת הכל מתוקן עץ פרי עשה פרי כענין שרמזנו ועץ עשה פרי בתחתונים כי מעשה בראשית כפול ירמוז בעליונים ויגיד בתחתונים. ביום הזה באו בו שני מאמרות כי הכתוב השלישי המכריע כלול משני צדדים ימין ושמאל, ומכח הימין שבו נקוו המים שהוא סבת הקיום והיישוב, ובא בו מאמר אחד לגמר זאת המלאכה, ונאמר בה כי טוב ומכח השמאל שבו בא ההתעוררות אל ההולדה והוצאת הפירות שזה אמנם סבתו השמאל ולשלמות זה נאמר בו כי טוב, ובא בו מאמר בפני עצמו לפי שיום זה קשר שני הצדדים ימין ושמאל ומתיימם ומשלימם ומפריש ומסלק המחלוקת ומסכים ביניהם, ואומר לצד זה כי טוב ולצד זה כי טוב וזה שיעור מה שרצינוהו בזה הפרק:

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק ח - יום רביעי

ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים, האור הראשון שנאצל דו פרצופין, היה אורו בחוזק לאין תכלית בהיותו על התכונה ההיא, ולא שמש כי אם שלשה ימים הראשונים ונגזו ממנו מה שהיה ראוי לגנוז למשמרת עד עתו, גם שלא יתפשט התוספת ההוא כי אם עד סוף המחשבה ושם יעמוד לצורך הצדיקים, צדיקים דוקא, וזה לא בתמידות כי אם כפי החפץ והרצון העליון. ובבראשית רבה תני אורה שנבראת בששת ימי בראשית להאיר ביום אינה יכולה שהוא מכהה לגלגל חמה, ובלילה אינה יכולה שלא נבראת להאיר אלא ביום. והיכן היא, נגנזה והיא מתוקנת לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים אתמהא שבעה ולא שלשה הן והלא ברביעי נבראו המאורות אלא כאיניש דאמר כן וכן אנא מפקד לשבעת יומיא דמישתותי עד כאן. האמת שלא נבראת להאיר אלא ביום כלומר בחוזק ההוא, אחר שהיו שוים ולילה כיום יאיר, ואם היו בתכונה זו היה בזה כהוי וחוסר מעלה לגלגל חמה שהוא הפנים ויהיה האחור שוה לו, והפנים עקר ולא היה כן אלא כחן שוה, עד שראתה החכמה העליונה לגנוז האור ההוא, כלומר למעט המאור האחד מהן והוא גנוז למעלה למעלה לצורך הצדיקים בשעת הרצון יתנוצץ מלמעלה עד צדי"ק וצדי"ק עד בא הזמן שיתמלא החסרון ותחזור עטרה ליושנה, והוא שכתוב והיה אור הלבנה כאור החמה בשוה כמו שהיו בראשית החפץ ואור החמה יהיה שבעתים יתעלה עד רום מעלה להאצל מרחובות הנהר נחלה בלא מצרים שיפתחו מ"ט שערי בי"נה, והוא אור שבעת ימים העליונים בכללותם, וזה יהיה ביום חבוש י"י את שבר עמו למטה ומחץ מכתו שהוא חסרון הלבנה למעלה ירפא:

ובמדרש רות הנעלם (ז"ח פ"ה ע"א) מה עשה ברא את התשובה התנוצץ אור ממנה והוא אור הבהיק מסוף העולם ועד סופו ובו נברא העולם, ראה הקדוש ברוך הוא ונסתכל ברשעים העתידים לבא לעולם ונגזו ולמי גנוז לצדיקים לעתיד לבא. וא"ת הואיל ועתיד לגנוז למה בראו, אלא כשברא הקב"ה אור זה לא בראו אלא לבראת בו את העפר, כיון שנברא העולם הזה נסתכל וראה שעתידים רשעים לבא ונגזו, ועדיין היום אע"פ שהקב"ה גנוז בו העולם מתקיים בו ס"ד אלא אימא באור אחד היוצא ממנו והוא כמו חוט אחד היוצא מהאור הגדול והעולם בו מתקיים והוא יסוד עולם דכתיב וצדיק יסוד עולם עד כאן. ובפרק

אין דורשין ואור ביום ראשון איברי והכתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום רביעי. אלא כדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו, וכיון שנסתכל באנשי דור המבול ודור הפלגה ראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהם שנאמר וימנע מרשעים אורם וגומ' למי גנזו לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב ואין טוב אלא צדיקים שנאמר אמרו צדיק כי טוב, וכיון שראה אור שגנזו לצדיקים מיד שמח שנאמר אור צדיקים ישמח, כתנאי אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה ורואה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו דברי רבי יעקב וחכמים אומרים הן הן מאורות שנבראו ביום ראשון ולא נתלו עד יום רביעי עד כאן :

אין מחלקותם כי אם בנגלה אבל בנסתר הכל מודים שהאור שנברא ביום ראשון הם שני המאורות שנתלו ביום ד', שנבראו דו פרצופין ונתמעט האחד, וזו היא הגניזה שהזכירו ז"ל אלא שרבי יעקב כסה הסוד וחכמים גלוהו ברמוז דק, ולרמוז על הסוד נכתב מארת חסר וא"ו והוא המעוט בגניזת האור הראשון והגניזה סבה שנולד הקושי במדה ונבראת הקליפה הידועה וכסתה המוח הפנימי הטהור, וממנה נאצלו כמה מיני משחית וכמה מיני פורענות והיא האסכרה הנזכרת בדברי רבותינו זכרונם לברכה שנתלת ביום ד', כי בהעדר האור ימצא החשך ובהעדר החשך ימצא האור :

ברקיע השמים, אחר שנתמעט האור אמר שמארת סוד אספקלריא שאינה מאירה תהיה תלויה ברקיע השמים סוד הצדיק שהוא רקיע השמים סוד וא"ו שבשם ולא יהיה לה אור כי אם ממנו. והיה המעוט להבדיל בין היום ובין הלילה שלא תכהה גלגל חמה כמו שרמזתי למעלה :

והיו לאתת, אלו השבתות והם שבת יום ושבת לילה שנאמר בהם אות, ושניהם אתת. ולמועדים ולימים ושנים, לכל זה הוצרכה ההבדלה והמעוט שבה יהיה מקום למנין הרגלים ולקדוש החדש ולעבור השנה, כידוע בסוד העבור המסור לבית דין. והיו למאורת פעם יהיו שוים כשהם ברקיע השמים בסוד כי כל בשמים ובארץ הוא המיוחדם ואז הלבנה במלואה פעם להאיר על הארץ תצטרך לקבל ממנו כשהיא שפלה ורחוקה :

ויעש אלהים את שני המארת הגדלים, בתחלת אצילותם היו שוים דו פרצופין יחד כאחד ולזה קראם גדלים בשוה אור הלבנה כאור החמה ואחר כך נקראת המאור הקטן :

ובפרק אלו טרפות כתיב ויעש אלהים את שני המארת הגדלים וכתיב את המאור הגדל וגו' ואת המאור הקטן וגו', אמרה ירח לפני הקב"ה רבונו של עולם איפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, אמר לה לכו ומעטי את עצמיך, אמרה לפניו רבונו של עולם הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעט את עצמי, אמר לה משול ביום ובלילה, אמרה ליה מאי רבותיה דשרגא בטיהרא אמר לה ביך ימנו ישראל ימים ושנים, לחמה נמי לא סגי' דלא מנו ביה תקופתא, אמר לה זיל ליקרו צדיקים על שמך יעקב הקטן דוד הקטן שמואל הקטן, לא הוה מייבתה דעתה אמר הקדוש ברוך הוא הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח והיינו דאמר ר"ש בן לקיש מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו חטאת ליי' אמר הקדוש ברוך הוא שעיר זה יהיה כפרה עלי על שמעטתי את הירח עד כאן :

היו דו פרצופין דבקים יחד מאירים בשוה בשקול אחד, ולזה נקראו שניהם גדולים להיות שניהם בחבור אחד והאור בא להם בשוה מן המקור, והוא ששניהם היו משתמשים בכתר אחד הוא המאור העליון המאציל, אז אמרה לפניו רבש"ע איפשר לבי' מלכים סוד דו פרצופין שישתמשו בכתר אחד והלא יש די באחד שיהיה לראש ולפועל, ולעצמה היתה דורשת כי אמרה אני אמלוך על ששה קצוות, אמר לה לכו בתי ומעטי את עצמיך ותהיי ראש לשועלים הם מדרגותיה וזהו מעוטה, ואף אם היא ראש עליהם לפי שאין רבוי מעלה וכבוד הוד והדר לה כי אם בהיותה עם דודה בייחוד אחד ומעתה ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך. המאור הגדול יהו"ה המאור הקטן אלהיים סוף המחשבה העליונה, בתחלה בהיותם שקולים היתה בכלל השם הגדול סוד ה"א אחרונה רשומה בו אות רביעית שלו להורות על ייחודה בו בשוה, אחר כך נתמעטה להקרא בשם אלהים ועכ"ז עולה היא לכל הצדדין למעלה באות ה"א אחרונה שבשם הגדול, ואז היא כגדולה ורבוי למטה בהנהגת התחתונים נקראת בשם אלהים ומלכותו בכל משלה :

אמרה לפניו בשביל שאמרתי לפניך דבר הגון וכו', ואם דרשה לעצמה מה דבר הגון אמרה. אלא ודאי דבר הגון אמרה ומעונה שאלה דבר זה, לפי שלא היו פנים אל פנים ואין בזה קיום כי הצרך אל התולדות לקיום העולם, ובהיותם על התכונה ההיא לא תשלם הכוונה. ואמנם נאצלו מתחלה בתכונה ההיא להיות הצרך כן, להורות על הייחוד ולהיות כח זה בזה כל אחד מזוג וכלול מחברו, הרחמים בדין והדין ברחמים, וזה תכלית הייחוד :

ועוד יש בענין סוד פנימי נעלם והוא כי נאצלו מתחלה בתכונה ההיא להורות ולהעיד על המאציל, כי אלהים חיים ה"א ראשונה האצילתם בכח יי ויי האצילה ה' והיא היא יי ד"ו סוד ה', ולזה יצאו דו פרצופין כי ה' בה ד' ו' בן ובת בן מצד האב ובת מצד האם ויצאו דו פרצופין להעיד על ייחודם כמו שכתבנו והכל פעל יי למענהו לעדותו וכענין שהתבאר בחלק הראשון בסייעתא דשמיא:

אמר לה משולי ביום ובלילה אות אחרונה שבשם בחבור אחד והרי היא מושלת ביום וכשהיא נקראת בשם אלהים הרי היא מושלת בלילה, ועם שהיא מכלל השם הגדול שרגא בטיהרא היא אחר שאינה רשומה כי אם באות אחרונה הרי היא כנר שהוא תפל בפני האור הגדול אור השמש. אמר לה זיל צדיקים ליקרו על שמך כלומר הם יהיו כפרתך בסבלם עול חסרונך ומשאך עליהם, ובזה ינוח לך כי יהיו לך מרכבה וכסא כבוד, ובתורתם ומעשיהם הטובים יתקנו המעוות וימלאו החסרון, ויקראו קטנים על שמך הם יבחרו הקוטן והמעוט, ולך ימשיכו הגדולה והרבו, והיינו יעקב ודוד שהיו נרדפים ועלובים לסבול עול הפגם והחסרון והיו מקטינים את עצמם, יעקב מטתו שלמה מלא אחרי יי ודאי, דוד ויעש דוד שם שם ודאי. פייסוה ולא נתפייסה, אמר הקדוש ברוך הוא הביאו עלי כפרה, עלי דייקא כמו ותתפלל על יי, להמשיך האור הבהיר דרך ישרה מהלבנון אל הלבנה למלא החסרון והיינו עלי, וזה על שמעטתי את הירח והמיעוט הוא חסרון האצילות הבא מצדק עליון וצריך כפרה להפיס דעת המאציל ולמלא החסרון לגרש משם הגורם, בסוד אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, והיינו שעיר ראש חדש שנאמר בו חטאת ליי כי שעיר מסלק איש שעיר מן המקדש והכלה מתרפקת על דודה בהסתלק המונע:

ובמדרשו של רשב"י ע"ה (ח"ג ע"ט ע"ב) בזה הלשון בגיני כך אמר רבי שמעון אמר הקדוש ברוך הוא הביאו עלי כפרה בר"ח עלי ודאי בגין דיתעבר ההוא חויה ואתבסם מאן דבעיא עלי דכתיב שרפים עומדים ממעל לו, ועל דא כתיב בקרח הנועדים על יי בעדת קרח דבגינהון אתער מאן דאתער דאתי מסטריהו אוף הכא הביאו עלי כפרה עלי ממש בגין דיתבסם ויתעבר ולא אשתכח חויה וכ"כ למה על שמעטתי את הירח ושלטא בה מאן דלא אצטריך עד כאן. והחסרון והמעוט היה ביום רביעי כי היא רגל רביעי במרכבה. אחר כך נתפשטו כחות ואורות מצד זה ומצד זה, אותם שנתפשטו מצד מעלה נקראים ממשלת היום, ואותם שנתפשטו מצד מטה נקראים ממשלת הלילה. ואת הכוכבים שאר גדודים ומחנות שאין להם מספר כמה דאת אמר היש מספר לגדודיו, וכלם תלויים ברקיע השמים סוד חי העולמים. והוא שכתוב ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, הוא הרקיע שהוא כלל כלם שהוא נוטל ומקבל השפע והאור הבא מלמעלה ומאיר לאספקלריא שאינה מאירה שהיא תלויה בו. והוא שכתוב להאיר על הארץ ולמשל ביום ובלילה, לפי שמהכתוב הראשון שמענו ממשלה לכל אחד בזמנו ובתחמומו, וכמו שכתוב את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה אבל שיהיה לשניהם ממשלה ביום ובלילה לא שמענו, לזה בא זה הכתוב והשמיענו כי שניהם מושלים ביום ובלילה. ולזה נצטוינו בקבלת רבותינו ז"ל להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום, להורות על הייחוד האמיתי אלא שהמאור הגדל הוא העקר בממשלת היום, והמאור הקטן הוא העקר בממשלת הלילה, ואמנם היה זה כן לצרך ההבדלה והוא שאמר ולהבדיל בין האור ובין החשך. ובבראשית רבה ולמשול ביום ובלילה וגו' אמר רבי אילפא אם לענין המאורות הלא כבר נאמר את המאור הגדל לממשלת היום וגו' ומה ת"ל ולמשול ביום ובלילה אלא אלו הצדיקים שהם שולטים במה שנברא להאיר ביום ובמה שנברא להאיר בלילה. ירצו לרמוז על מה שאמרו בסוד מה שכתוב מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים אני מושל באדם ומי מושל בי, צדיק שאני גוזר גזירה והוא מבטלה, וכבר כתבתי זה. ואמנם כשהלבנה מתתקנת להאיר בהתקרב השמש סוד שמש ומגן יי צבאות אליה אותיות מארת מתהפכות ונקראת אמר"ת יי צרופה, כשהיא צרופה ומזוקקת מן הסיג ההוא אשר בסבתו היא מארת, כשהוא נבדל ממנה מתהפכת אמרת יי צרופה, מגן הוא מכל מיני משחית ומכל מיני פורענות השולטים ומשוטטים בעולם בסבת מעוטה, לכל החוסים בו לכל אותם התופשים ודבקים באמונתו הוא להם לצנה ולמגן. וזה שעור מה שראינו לעבוד בו בזה הפרק:

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק ט - יום חמישי

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים. ישרצו יתאצלו מלמעלה המים זרע השלום היורד מהמוח הסתום דרך ישרה עד צדיקו של עולם ומשם בארה. שרץ נפש חיה כל הצורות העליונות הנשפעות מדו פרצופין. ועוף יעופף על הארץ, הוא האור והשפע הנאצל מזרועות עולם על ארץ החיים, על פני, על ידי רקיע השמים, שלום ואמת חד הוא סוד שני המכריעים והאור ההוא מעופף וזורח תחלה (הגה"ה בנו חיים בן גבאי ועוף יעופף וזורח יזרח כענין תעופה כבקר תהיה זה דעת א"א), על פניהם ומהם על הארץ. וסוד ועוף יעופף, יזרח ויאיר ויחזור ויאיר וכן תמיד באין הפסק. על הארץ, להולידה ולהצמיחה לעשות פרי והיא צורת כל חי הנאצלים ממנה בכח המים הקדושים ההם. ועוד

נרמז סוד נעלם כפי קבלת חכמינו הקדושים ע"ה בעוף יעופף, והוא אמרם ועוף יעופף אלו המלאכים השלוחים בעולם שנראים לבני אדם כמראה אדם, משמע דכתיב יעופף על הארץ לפי שיש אחרים שאינם נראים כי אם ברוח ממש כלומר במראה בשכל בלבד כלומר לפי השגת שכל האדם במראות הנפש המשכלת כמו שיתבאר עוד בפרק כ"ח מזה החלק בסייעתא דשמיא לא זולת, ובאלה כתיב למינהו דכתיב ואת כל עוף כנף למינהו, לפי שאינן משתנים ממינם לעולם ואינן נראים כי אם לפי השגת השכל בלבד, אבל האחרים הנראים בדמות במראה ממש אין כתוב בהם למינהו לפי שהם משתנים ממינם. ואין להפלא ולומר וכי יש בהם משתנים אלו מאלו, כי ודאי יש בהם משתנים אלו מאלו לפי שאלו ואלו נפרדים הם וכתיב ומשם יפרד:

ובבראשית רבה רבי יוחנן אמר בשני נבראו המלאכים הדיא הוא דכתיב המקרה במים עליותיו וגוי' המהלך על כנפי רוח וכתיב עושה מלאכיו רוחות. רבי חנינא אמר בחמישי נבראו מלאכים שנאמר ועוף יעופף על הארץ וכתיב ובשתים יעופף. ולדברי כלם היתה בריאת המלאכים בזמן פעולת המים, בשני כתיב יהי רקיע בתוך המים, ובחמישי כתיב ישרצו המים, וידוע כי המים משתנים לכל גוון שאדם מראה להם שנאמר כמים הפנים לפנים. וכן הענין במלאכים הנראים לבני אדם כי הנבראים יחד במאמר אחד דומין זה לזה כנראה מפורש במלאכת כל יום ויום:

ויברא אלהים את התנינים הגדלים, הם ארבע מחנות שכינה וכל אחד מהם מקבל מאחת מן המדות כענין שנאמר עליהם עוף השמים ישכון כי משם קיומם. מיכאל"ל מימין המקבל מהח"סד ולזה הוא כהן גדול כי בחסד יכופר עון. גבריאל"ל משמאל המקבל מן הגבורה ושמו מוכיח עליו, ועל כן הוא שר צבא יי'. ולרמוז לשניהם אמרו בפרק קמא דברכות מיכאל באחת, גבריאל"ל בשנים, אוריא"ל לפניו מקבל מן הרחמים שמשם אורה יוצאה ממזרח שמש. ופני לא יראו סודו אוריא"ל. רפאל"ל במערב ושכינה במערב והוא מקבל משם כדי לרפאת שבר אפרים. והסימן להם מרכבו ארגי"מן וה"א שבו סודו אורפני"אל. או יהיה הרוכב עליהם המקיימם והמשכיל יבין:

ואת כל נפש החיה הרמשת, הוא הרוח הפנימי הנמשך להם מלמעלה שהוא קיומם. אשר שרצו המים, מי הח"סד ראש הבנין וכל הכחות המקבלות משם צריכות לקבל כל אחד ואחד שפע לפי פעולתו. ואת כל עוף כנף למינהו, כמה דאת אמר כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל הכנפים יגיד דבר:

ענין אחר יותר פנימי התנינים הגדלים לדעת רז"ל הם לויתן ובת זוגו. וכן דעת יונתן ע"ה שתרגם ית תננייניא רברביא ית לויתן ובת זוגיה. ולויתן מלשון לוי"ת ח"ן לוית והוא ענין חבור כמו ילוח אישי אלי, ונאמר בהם הגדלים שוה לאמרו את המאורת הגדלים וגניזת האור ומעוטו כאן וכאן. ובפרק המוכר את הספינה אמר רב יהודה אמר רב כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו זכר ונקבה בראם, ואף לויתן זכר ונקבה בראם ואלמלא נזקקין זה לזה מחריבין את כל העולם מה עשה הקדוש ברוך הוא סרס את הזכר והרג את הנקבה"ה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא:

וראייתי לכתוב על זאת האגדה מה שנמצא לחכמי הקבלה הקדמונים. אמרו בזה הלשון דע כי בזאת האגדה דחקו עד מאד הקדמונים בעלי הקבלה ז"ל לציירה על דרך הסוד, וחסידי אחד גדול בתורה היה פרוש רוב ימיו עד יום פטירתו והיה מלומד בנסים, ורגיל בשאלת חלום והתענה כמה ימים עד השיב לו המלאך שהוא בעל החלום זאת נחלת עבדי יי' וצדקתם. זאת היא הקבלה העליונה המסורה לחנ"ן והמעוטף בטלת של אור האש הגנוז, והוא נחלת עבדי יי' וצדקתם, אשרי המבין הדברים על יסוד מתכונתם ועל יסוד הנחתם. והחכמים שבדור מהם אמרו הדברים כפשטן, ומהם בארום דרך גלוי וסתר, מהם בכוונה ברורה נעלמת ומהם בכוונה פשוטה. ואתה אל תשים מחשבותיך לכל הדברים אשר שמעת אם קרובים אם רחוקים. המגידיש אשר הגידו בסוד הגיעו אל האמת. ובעבור כבוד אלהי ישראל אשר שלחני אליך לגלות דברי סתר הנני משיבך ואודיעך קשט אמרי אמת. לויתן האמור בספר התהלות שיצרו האל ברוך הוא לשחק בו כמו שאמר נעים זמירות ישראל, כוון לרמוז סוד זה בענין נסתר, ולא אמר לשחוק בו כי השחוק האמור בכל מקום אינו זולתי שחוק ושמחה לצדיקים על כן לא נאמר לשחוק אלא לשחק, וזה השחוק יהיה לעתיד לבא כשיתגבר גבריאל"ל ויפול לארץ ממשלת סמא"ל וכל עוזריו ושריו המקטרג עלינו ועליכם, הדיחו והסירו מיום שחרב מקדשנו ומקדשכם את ערינו ואת עריכם, ומאז עד יום בא נקמתנו ונקמתכם האהל איננו יחד והאצילות מכוסה באלפי רבבות שרי חבלה וגדודי העם מושלים בשמים, ואם המ"ם דומ"מת השי"ן אינה שורקת. ובעת התגבר שר הגבורה יתעוררו שרי מעלה לנקום נקמת הרוגים על ייחוד יוצר בראשית שהמקטרגים גרמו הריגתם. ושרי מעלה ישבעו כנשר הרג של מעלה כשתשוב ותהיה ההרוגה בחיים ותתענג עונג שמחה וששון עם בעלה כבתחלה, והצדיקים שבכם יתענגו בה שהיא ברית מלח עולם גנוזה לעתיד לבא. והאכילה הפשוטה היא בשר הדג הוא לויתן, והיא סעודה גנוזה ומוכנת

ליודעי השם העליון והקדוש, וזאת היא הסעודה הנקראת בשמי מרום סעודת גן עדן וזהו מה שאמרתי לך
זאת נחלת עבדי יי' וצדקתם. כל זה לשון החסיד ז"ל כאשר שלחו והודיעו הזקנים אשר במלכות אשכנז:

ואת כל נפש החיה הרמשת, השורצת היה צריך לומר, אלא הרמשת זאת היא נפש של החיה הרומשת ומי
הוא החיה הרומשת כאמרם ז"ל רמש ליליא מלשון רמשא והרמז על מדה לילה. ועל זה נאמר בו תרמש
כל חיתו יער שכלם שולטין בשעה שהיא שולטת, ונחלקים למשמרות הלילה לשורר לפני מלכם ואינם
משתנים ועליהם נאמר המזכירים את יי' אל דמי לכם, ועל זה בו תרמוש כל חיתו יער. אשר שרצו המים
למינהם, המים היורדים מלמעלה מגדלים אותם כי המים נקפים בים עד אשר רוח מדרום נושב בהם
ונתכים ונוזלים ונמשכים לכל הצדדים, ובזה שם אניות יהלכון ליתן זה יצרת וגו'. ויברך אתם אלהים,
המשכת האור מן הבריכה העליונה מקור החיים. ולפירוש הראשון שהרמז על המלאכים ברכתם היא
השפע הבא לכל אחד מן הכחות העליונים לפעול פעולותיהם הן לדין הן לרחמים. ולפירוש השני שהרמז
בייחוד תהיה הברכה גם כן מן המקור העליון ראשית החפץ עד בריכת בית דוד:

ומלאו את המים, היא כבטן המלאה שהכל נמשך אליה וממנה יוצא לפועל, ויהיה את המים כמו מן
המים. בימים שבימים העליונים הנמשכים אליהן והעוף ירב בארץ, לפירוש הראשון ירמוז כי רבוי
המלאכים וכחם מן הארץ הראשונה, כי משם אצילותם ולכן בהראותם יבאו בסימניה מהם בלבת אש
מהם וחרבו שלופה בידו. ולפירוש השני ירמוז לכחות ואורות הבאים בה כענין כל הנחלים הולכים אל הים
ומרבים ומפריים אותה. וזה שעור מה שהיתה אליו הכוונה בפרק זה:

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק י - יום הששי

ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה. הארץ היא ארץ החיים נפש חיים. בבראשית רבה אמר ר'
אלעזר זה רוחו של אדם הראשון. מן הארץ ההיא מקום בית המקדש נפש חיה סתם זו נפשו של אדם
הראשון, והיינו דכתיב ומפרי העץ אשר בתוך הגן ומפרי העץ זה הקדוש ברוך הוא. אשר בתוך הגן, אשר
בתוך האשה גן נעול אחותי כלה. והיינו דאדם הראשון מזכר ונקבה נמצא דכתיב ויאמר אלהים נעשה
אדם בצלמנו כדמותנו וגו', ולזה נברא זכר ונקבה דכתיב זכר ונקבה ברא אתם יחד דו פרצופין ואחר כך
הפרישם זה מזה. ואמרו כי על זה לא נאמר כי טוב בשני לפי שהיו עתידים להבדל זה מזה ועדיין לא
נבדלו, וכל עוד שהיו דבוקים זה בזה ולא היו פנים בפנים אין האדם שלם ואינו טוב כי היו דו פרצופין
וכתיב לא טוב היות האדם לבדו, וכי לבדו היה והרי כתוב זכר ונקבה ברא אתם וכתוב זכר ונקבה בראם,
אלא שלא היה לו סמך לעומתו לפי שהיתה הנקבה מאחוריו נמצא אדם לבדו ואינו טוב וזה אמרו לא טוב
היות וגו'. ולסוד זה לא נאמר כי טוב גם ביצירת אדם למטה לפי שנברא דו פרצופין עד שנבדלו ונאמר בו
כי טוב מאד, אעשה לו עזר כנגדו שתהיה נגד פניו להדבק יחד זה בזה פנים אל פנים, מה עשה הקדוש ברוך
הוא נסרם ונטל הנקבה מאחוריו, והוא שכתוב ויקח אחת מצלעותיו, אחת זו היא הנקבה, ויביאה אל
האדם תקנה ככלה והביאה אל האדם לנגד פניו להיותם פנים אל פנים, נמצא כי עד עתה היה לבדו בלא
עזר וסמך עד שהפרישם והיו פנים אל פנים ונעשת לו עזר כנגדו, ולפי שנמצא מזכר ונקבה שהיו בתכונה
ההיא דו פרצופין לטעם שכתבנו כבר, נמצא גם האדם למטה על התכמה ההיא ונברא דו פרצופין. ומה
שכתוב וישלחו יי' אלהים מגן עדן לעבד את האדמה אשר לקח משם, כן הוא ודאי האדמה זו היא
הנקבה, האדמה שיצאה מאדם הראשון העליון אשר לקח משם שנשתתף הקדוש ברוך הוא סוד האדם
עמה והוא הזכר נמצא שנברא משניהם, והכתוב יגיד בתחתונים וירמוז בעליונים. ובבראשית רבה א"ר
שמואל בר נחמן בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון דיו פרצופין בראו ונסרו ועשאו גביים גב
לכאן וגב לכאן אתיבון ליה והא כתיב ויקח אחת מצלעותיו אמר להון מתרין סטרוהי היך מה דאת אמר
ולצלע המשכן דמתרגמינן ולסטר משכנא. והכוונה על העליונים שהם סבת התחתונים, וסוד אחת
מצלעותיו כמה דאת אמר אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. מצלעותיו מסטריו כמה דאת אמר
ולצלע המשכן המשכן דיקא. וכשהבדלים נמצאו שניהם ממזרח למערב הה"ד אחור וקדם צרתני אחור זה
מערב שכינה במערב וקדם זה מזרח. והיינו דאמרין בבראשית רבה בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את
אדם הראשון גולם בראו והיה מוטל מסוף העולם ועד סופו הה"ד גלמי ראו עיניך וגו'. ועוד אמרו מלא כל
העולם בראו מן המזרח למערב מנין שנאמר אחור וקדם צרתני וגו' מצפון לדרום מנין שנאמר ולמקצה
השמים ועד קצה השמים. ומנין אף לחללו של עולם שנאמר ותשת עלי כפך כד"א כפך מעלי הרחק עד כאן.
והכל סוד אחי שהרי אדם הראשון העליון כלל הכל ומיוחד בכל ממזרח למערב ומצפון לדרום והוא מלא
הכל כלל כל הששה קצוות ובפרק אין דורשין יש מזה גם כן:

ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע וגו' ואת כל העץ וגו' לכם יהיה לאכלה. ולכל חית הארץ
וגו' את כל ירק עשב לאכלה וגו', הדברים מכוונים מאד והכל דוגמא עליונה והסוד יקר עד מאד, הנה זה

החלוק הנפלא יובן ממה שכתוב מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, וכבר כתבתי בסוד תדשא הארץ דשא הענין הרמוז בו והוא מאכל בהמתו של צדיק, גם למטה בדוגמא זו את כל ירק עשב לאכלה לכל חית הארץ וגוי ואמנם לאדם נתן את כל עשב זרע זרע בדוגמא עליונה כי העשב הידוע שהם נפשותן של צדיקים הם למאכל לאדם הידוע העליון וגם פרי העץ כי האדם עץ השדה והוא אמרו ואת כל העץ. והכל בכוונה ובהשגחה בדוגמא עליונה לדמות עבד לרבו ואולי יוכל הועיל:

ובמדרשו של רשב"י ע"ה (ח"ג ר"ז ע"א) מצמיח חציר לבהמה וכי שבחא דבהמה דאית לה חציר אתא דוד לומר ברוח הקדש. אלא מצמיח חציר אלן אנון שתין אלפין רבא דמלאכין קדישין שליחן דאתבריאו ביומא תניינא דבראשית וכלהו אשא מלהטא ואלין אנון חציר אמאי חציר בגין דצמחין כחציר דא בכל יומא ויומא אתקציר לבתר צמחין ומהדרן כמלקדמין ועל דא כתיב מצמיח חציר לבהמה כד"א יודע צדיק נפש בהמתו ותנינן אלף טורין סלקין לה בכל יומא וכל טורא וטורא שתין רבא הוי והיא אכלא. ועשב לעבודת האדם אלן אנון נשמתהון דצדיקייא דההוא אדם דרכיב ושליט על בהמה דא אכיל ואעיל לון בגויה ובזכותהון אתון כל עלמא מההוא אדם דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. ועל דא כתיב האדם ההוא דאשתמודע. בגין להוציא לחם מן הארץ לאפקא מזונא לעלמא מן הארץ קדישא עד כאן:

ודאי שאי איפשר לו בלא אכילה ולא ראה לאסור לו הבשר בפירוש ומכלל ישמע התר עשב מזריע זרע וכל העץ אשר בו פרי עץ, וזה לשני טעמים האחד לפי שהיה עתיד להתירו לנח. והשני להעיר על סוד מה שכתבתי ודבר גדול כזה אין ראוי לשמעו מכלל דבר אחר כי אם לעשותו עיקר ולצוות עליו בפירוש. ואמנם לנח שהקריב קרבן מן הבהמה וכסס העולם התיר לו הבשר בפירוש. וסוד זה לפי שהבהמה הרבוצה על אלף הרים ואלף הרים מגדלין לה בהמות בכל יום למאכלה וכמו שכתבנו כבר, ועל זה אמרו שיש בהמה אוכלת בהמה והבהמות ההן מאש הן, והבהמה ההיא לוחכת אותן בלחיכה אחת הה"ד כי יי אלהיך אש אכלה הוא, וכן אמרו במדרשו של רשב"י ע"ה (ח"ג ר"מ ע"ב) ונח הואיל והקריב קרבן בהמה למאכל הבהמה ההיא התיר לו הבהמה מדה כנגד מדה. ואמנם לאדם הראשון עם שהקריב קרבן כקבלת חז"ל לא התירו לו אחת לפי שהוא עצמו אשר לא התיר לו כי אם עשב זרע זרע וגוי, ועוד כי קרבנו בא על החטא שחטא וקרבן נח לא היה על חטא, ולפי שהיה לרצון הבטיחו תכף שלא לקלל את האדמה ולא להכות את כל חי והתיר לו הבשר מיד והכל בזכות הקרבנות שהקריב שהן הגורמים החזקים לכל זה. היום הזה יום ששי הוא כנגד המכריע השני ולזה באו בו שני מאמרות בענין הבריאה ושני פעמים כי טוב, לפי שהוא כלול משני צדדין כמו שבאו כן ביום שלישי שהוא כנגד המכריע הראשון, וכענין שכתבנו כי ויאמר אלהים הנה נתתי וגוי אינו מכלל עשרה מאמרות לענין הבריאה, כדאיתא בבראשית רבה מנחם בר' יוסי מוציא ורוח אלהים מרחפת ומכניס ויאמר יי אלהים לא טוב היות האדם לבדו, וביום הששי סוד הצדיק בו נשלם הבנין כי בת זוגו כלולה בו זכר ונקבה יחד נקראים אדם כמה דאת אמר ויקרא את שם אדם, ולזה חתם הבריאה בשניהם באמרו וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, טוב זה צדי"ק, מאד זה מאדו של הקדוש ברוך הוא שהוא צדי"ק שבו נשלם המאד העליון כמה דאת אמר ובכל מאדך, ולזה אמר בתשלוש וגמר כל הבריאה מאד מה שלא אמר כן עד כאן, כי נשלם האדם העליון. וזה סוד מא"ד אד"ם ומאד כולל כל הדברים מראש ועד סוף, המ"ם אם הבנים הא' האב העליון סוד חכמת אלהים הדל"ת כנגד דל"ת רבתי שבאחד הנה זהו טובו ומאדו של הקדוש ברוך הוא שנשלם ביום זה ולזה חתם בו. ובכל ששת ימי בראשית לא הוזכר שם יהו"ה לפי שכל ע"ס כלולות בו והוא שלמות הכל ואיך יזכר השלם והמלא על עולם שאינו מלא ושלם עדיין, כי התחלת הששה ימים מהימין וכענין עולם חסד יבנה התחלת הבריאה מחס"ד בכח הבי"נה, והשם הגדול כלל כל המאמרות שהיו"ד עם קוצה כולל החכ"מה מאי"ן תמצא ה"א ראשונה אי זה מקום ב"ינה, והוא"ו כוללת ששה קצוות ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ, ה"א אחרונה חכמה אחרונה אלהים של מטה שברא העולמות של מטה בכח העליונים אליה בדמותם בצלמם, וא"כ מן הדין שלא יזכר השם השלם עד היות הבנין שלם והעולם במלואו. בשנים נברא העולם בימין ושמאל כלולים שתף מדת רחמים במדת הדין וברא את העולם ובזולת זה אי איפשר להתקיים. ובששה ימים עליונים ששה ימים אלה נעשו להאיר כמה דאת אמר ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ, ולא יחסר ב"י ששת ימים הם עשיית שמים וארץ ושלמותם וקיומם כי בהמצאם ימצאו כל המעשים ובאמצעותם עשה יי שמים וארץ, ואלו בראם בלתי אמצעותם לא היו בטלים לעולם כי הוא שלם בתכלית השלמות ולא ימשך ממנו פועל חסר מהשלמותו וכבר הזכרתי זה:

ובמדרשו של רשב"י ע"ה (ח"א ל"א ע"א) ר' יוסי שאיל ליה ואמר האי ששת ימי בראשית דקא תנינן מאן אינון א"ל היינו דכתיב ארזי לבנון אשר נטע כמה דאלין ארזים נפקי מלבנון הכי נמי אינון שיתא יומין נפקי מבראשית ואלין שיתא עלאין קרא פריש לון דכתיב לך יי הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וגוי יבארו ע"ה כי הספירות נקראות ימים ואמרו כי ששה ימים אלו יצאו ונאצלו מראשית חכ"מה וכל מאמר פעל הויה אחת והיא נקראת יום ואם המאמרות עשרה שלשה ראשונות אין שם יום נתפש בהם להעלמתם ולכן לא נרמזו ימים כנגדם והתחלתם מזרוע ימין וכמו שכתבתי ולפי הימים ששה בלבד:

אלא שיש להפלא איך אמרו ע"ה שיתא יומין נפקי מבראשית והלא שבעה הם מהימין ולמטה. ואמנם ישוב הענין כך הוא כי הבנין עד היסוד יחשב והוא ששי לפעולה מזרוע ימין ולמטה, ושביעי למנין מביני"ה ולמטה ובו נשלם הבנין, וכבר כתבתי כי הוא ובת זוגו מאירה ושאינה מאירה אחד ושניהם שבת ליי' היא כבוד לילה והוא כבוד יום והכל יחד נקרא שבת זכור ושמור דבור אחד ולזה כתוב בני ובין בני ישראל אות היא הוא כתיב וקרינן היא להורות על יחודם ולכן הימים ששה ולא יותר ובאמת שיתא יומין נפקי מבראשית שיתא יומין דוקא. ובוזה נשלמה הכוונה בזה הפרק:

ספר עבודת הקודש - חלק ד פרק יא - יום השביעי

כבר כתבתי כי אלהים של מטה סוד ה"א אחרונה ברא ופעל ועשה שמים וארץ התחתונים וכל צבאם בכח ראשית כי היא שליח העליונים, וזה סוד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ובבראשית רבה רבי פנחס בשם רבי לוי אמר בהבראם בה' בראם. והרמז על ה"א אחרונה שבשם ולסוד זה ה' דבהבראם זעירא ושם הקטנה רחל. ואלהים עליון בכח ראשית הוציא והאציל העולם העליון עולם הייחוד ואלהים תחתון ברא והוציא עולם הפרוד שמים וארץ התחתונים וכל צבאם בכח ראשית כמו שכתבנו ולרמז לשני הבריאות והעולמות באה ב' בראשית הכל ב' ראשית וכמו שרמזנו כבר:

ולשלמות מלאכת עבודת הקדש ראיתי לכתוב קבלת חכמי האמת ז"ל בענין זאת הבריאה התחתונה המוחשת ואומר, כי כשברא אלהים את השמים ואת הארץ בבת אחת נתהוו ועמדו לפניו הם וצבאותיהם שנאמר קורא אני אלהים יעמדו יחדו, וכל התולדות וצבאות וימים היו בכחם, אלא שהיה הרצון שבתנועה הראשונה של הגלגל יצא מן הכח אל הפועל פעולה פלוני ובתנועה השנית פעולה פלוני וכן עד תשלום השרשים בששה תנועות. והנה במציאות הימים לא היה אלא יום אחד שנולד מהתנועה הראשונה שנולד בכ"ד שעות כפי חלוק י"ב אלכסונות והי"ב כלולים ב"ב אחרים, כי המשפיע חוזר להיות מקבל והמקבל משפיע והפנים אחור והאחור פנים והשמאל ימין והימין שמאל, בענין שעמדה התנועה בשלמות בכ"ד שעות י"ב יום וי"ב לילה לחשבון השוה. או כפי מה שאומר הרמב"ן ז"ל בפרשת בראשית שהזריח האור הראשון על היסודות שעור י"ב שעות ושקעו שעור י"ב שעות. איך שיהיה לא נברא ונתחדש בתחלה אלא יום אחד בלבד שנולד מתנועה ראשונה:

והנה מאז ועד עתה בכל תנועה ותנועה הוא יום נברא ומחודש נמשך לתנועה, ובששה ימים הראשונים יצאו מן הכח אל הפועל כל שרשי הדברים וביום השביעי לא נתחדשה פעולה אחרת זולתי התנועה לבד וכן כל התנועות שבאו אחריהן כולן מחודשות אחת אחת. ומעולם לא נמצאו שבעה ימים קיימים במציאות אלא כשנעדר זה נמצא זה. אבל מה שנברא ביום שלישי הנה הוא נמצא בלי העדר מה שקדם וכן בכלם, מה שאין כן במציאות הימים כי לא נמצא במציאות אחד יום אמש והיום, ולעולם לא נמצא כי אם יום אחד בלבד. וזה יורה כי האצילות הנעלם נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו, כי הנה זה היום הוא נולד ומחובר מעצמות תנועות עשרה גלגלים עם שהם מתחלפים בתנועותיהם הנה הם מתייחדים במציאות זה היום. ולפי צירוף וגלגול האותיות שבהם נבראו שמים וארץ חוזרים ומתגלגלים גלגול אחר גלגול, ואם בכל גלגול וגלגול אינם פועלים וממציאים אלא יום אחד בלבד וכשם שהצירופים של האותיות לאלפים ולרבי רבבות כך אלו הגלגולים, ומכל גלגול וגלגול נוצר ונברא היום יצירה באור ובריאה בחשך, אלא שבששה הגלגולים הראשונים יצאו לפועל כל שרשי הדברים בהתלבש הצורות בגופות רוחניות וגשמיות, ובגלגול השביעי לא נתחדש שום גוף שיתלבשו בו אותם הצורות שנשארו ערומות כי הגלגול והצירוף השביעי הפסיק לעולם הגופי שהוא חול, וחדוש גלגולו הוא המשכת הצורות הקדושות והעבודות הקדושות. והנה הם מתלבשות אחר כך בגופות שהמשכתם מכח ששת ימי החול. ושאר הגלגולים הם שיתפשטו בהם על פי השרשים שהם עשרה כתרים שמכחם נמצאו העשרה גלגלים ולפי שכל האצילות נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו י"ב גבולי אלכסון וסופו י"ב גבולי אלכסון היה היום הנמצא ממנו תחלה באור וחשך כ"ד שעות והוא יום ראשון הנברא מכח כל עשר הכתרים בסוד זכר ונקבה:

והנה בשביל היות האצילות עשר כתרים ונחקקות בהם כ"ב אותיות והאותיות ההן מצטרפות בייחוד כל הכתרים לאלפים ולרבבות ומכח הצירופים לוקחים כח העשרה גלגלים ונמשך מהם יום המחובר מכ"ד שעות וכן לכל צירוף וצירוף של כ"ב אותיות הנחקקות ב"י הכתרים, וכבר כתבתי למעלה כי שלשה מאמרות ראשונים אין שם יום נתפש בהם לפי שהם מחשבויות בערך השבעה, כי המלבושים שהם הכנפים והמצרים הם נאחזים מהתחלת השבעה ולמטה לפי אמר המאור הקדוש ע"ה בפרשת תרומה שהתחלת הימים היה ממדרגת הימין והוא כלול מכל הכתרים וצייר תבניתו בכתר העשירי התחתון, ונהיה בעולם הגופי יום ראשון כלול מ"י המדרגות ונתחדשה הפעולה המיוחדת לכתר הימין הכלול מכל הכתרים והיה צירוף אחר באותיות י"י הכתרים ונתיחס לזרוע השמאלי והוא כלול מכל הכתרים וצייר תבניתו בכתר

העשירי התחתון והוציא לפועל הציור ההוא ונהיה בעולם הגופיי יום שני כלול מיי מדרגות וחדוש נמצאים המיוחדים לזרוע השמאלי. אחר כך היה צירוף שלישי באותיות הנחקקות ביי הכתרים ונתיחס לקו האמצעי והוא כלול מכל הכתרים וצייר תבניתו בכתר התחתון והוא הוציא לפועל בעולם הגופיי יום שלישי כלול מיי מדרגות וחדש נמצאים המיוחדים לקו האמצעי ובאופן זה מהכתר הרביעי והה' והו' והכתר השביעי היה מוציא לפועל בדמות הציור והתבנית ההוא ע"י היכלותיו הנבראות וההיכלות ע"י מדרגות אחרות הקרויות חול, והיו לוקחים תבנית כל הגלמים ומתלבשים בצורות בין קדושות וטהורות בין בלתי קדושות וטהורות בין של איסור והיתר וכל צדיק וצדיק היה כלול מיי"ב אלכסונות, של נקבה לילה ושל זכר יום, והנקודה שתופיע להיות יום יש נקודה אחרת כנגדה והיא לילה ונעוץ זה בזה:

והנה כשיהיה צירוף וגלגול אותיות של כתר שביעי לא נתחדש שום תבנית גופיי אלא התנועה לבד שהיא קיום הנמצאים בסוד זכר ונקבה, והנה בשאר הו' גלגולים חדשה המדרגה השביעית כל מה שלמטה ממנה, לפי שהיתה שליח מהמדרגות של מעלה ממנה לזאת המדרגה בצירוף פלוני וכל המדרגות כלולות במדרגה ההיא וכן לכלם. והיא מושכת מעצמה נקודות ושלהביות בסוד הבריאה ראויות שיתלבשו בהם צורות פנימיות מכח המסור לה מהכתרים של מעלה אבל היא אין לה מצד עצמה כלל לחדש בריאה חדשה ראויה לקיום, שכשהיתה מחדשת היכלותיה ומרכבותיה וצבאותיה ופועלת על ידם השפלים הנה היו ראויים לקיום לפי שהיתה שליח מכל אחת ממדרגות עץ החיים, ועכשו בגלגול השביעי שהגיע עת ממשלתה, אם היתה פועלת ע"י מדרגותיה החצוניים שהם חול והיא ראש עליהם ואין אימת בעלה עליה ח"ו היו שתי רשויות, ולפיכך כל הפועל שום פעולה להכין שיתפשט ויפעל עולם הטבעי ע"ד חול הנה הוא מקצץ בנטיעות ולפיכך חייב מיתה כי עץ הדעת שולט, כי הנה הוא הניח להטות אותו לצד הטוב והטה אותו לצד הרע ולפיכך חייב מיתה. והנה השם יתברך לפי שרצה בקיום הנמצאים כלל אותה במדרגה הששית להפיס דעתה ולהאיר פניה, והנה היה ג"כ הששי שביעי כי הוא ששי לבנין מהתחלת זרוע ימין, והוא אור ראשון והוא שביעי למנין מבינה ולמטה, ומתוך כך עולם הצוריי מתפשט ועולם הגופיי שוקט והקדש מתרבה ומדרגות החול שבתו ונתמעטו כי אינם שואבים עתה ממדרגותם שהם הבנין ואחוריהם הכנפים שהם המצרים. ועכשו הופיעה נחלה בלא מצרים ששם כל עולם הגופיי ר"ל הקליפות ונגלו שני המדרגות התחתונים המכונים זכור ושמור שמכחם מתחדשים תמיד הימים נקראים יום מנוחה כי נחו בו מדרגות הקדש ובטלו מדרגות החול כי נגנזו ראשיהם ונתגלתה המדרגה השביעית כלה כלולה מקושטת בבגדי קדש:

וכשהזרה זאת מדרגה לחדש יום שמיני הנה חזרה להיות שליח למדרגה הראשונה של בנין בצירוף אותיות אחר, וכן עד הששה מדרגות ואינה חוזרת ומחדשת תבניתיות אחרות כי כבר נכללו בששה גלגולים הראשונים כל הפרצוף, ובגלגולים האחרים מתרבה ומתפשט כל הפרצוף, ולפי היות שכל צירוף וצירוף של אותיות אינו דומה זה לזה הנה התפשטות התבנית והפרצוף משונה זה מזה ואם הם שוים במין:

והסוד בכל זה אמרו ויכלו השמים והארץ וכל צבאם נכללו הששה כתרים שהם מלאכת שמים וארץ זה בזה וזה מזה, והוציאו כל המלאכה מהכח אל הפועל על ידי היום השביעי, וזה אמרו ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וכשהשלימו והגיע עת ממשלת הכתר הז' שבתו כלם בו, וזה סוד וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. ואחר שעשה השליח שליחותו וערבה לו פעולתו נתן שכרו ביומו, וזה סוד ויברך אלהים את יום השביעי פתח את מקור האור והשפיע עליו עד שנעשה כבריכה להשקות משם לכל הנבראים שברא לקיימם, ויקדש אתו לשון קדושין נתנה כנסת ישראל לשבת לבת זוג. כי בו שבת וכבר אמר וישבת ביום השביעי, ואמנם כפל השביתה לומר כי בכל מה שנברא בששה גלגולים ראשונים נכללו כל הפרצופים, ובכל זה היה היום השביעי שליח הששה ימים ושבתו בו בהשלימו כל הפרצוף, ומשם ואילך אין כל חדש כי אם רבוי והתפשטות הפרצוף על ידי גלגול וצירוף אותיות. וזה עצם מעצם והויה מהויה וכל זה הושם בכח היום השביעי לעשותו משם ואילך, וגם מזה הענין שבתו כלם ביום השביעי וזה סוד כי בו שבת וממה כן חדש שום דבר מאת השליח שהרי הכל היתה השביתה פירש ואמר מכל מלאכתו אשר ברשות המשלח ובכחו וזה מבואר. ועם זה ברא אלהים לעשות משם ואילך, ואין בזה גם נשלם מה שרציתי לבארו בזה הפרק:

